СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XXV СЪЕЗДИ

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 51 (2946)
СЕШАНБА
2 март 1976 й.
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади
Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

КПСС XXV съезди ўз ишини давом эттирмоқда

КПСС XXV съезди партия Марказий Комитетининг сиёсий йўли ва амалий фаолиятини тўла-тўкис маъқуллади

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ҲИСОБОТИ ҲАМДА ИЧКИ ВА ТАШҚИ СИЁСАТ СОҲАСИДА ПАРТИЯНИНГ НАВБАТДАГИ ВАЗИФАЛАРИ ТЎҒРИСИДА ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ ДОКЛАДИ ЮЗАСИДАН СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ XXV СЪЕЗДИНИНГ РЕЗОЛЮЦИЯСИ

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ XXV СЪЕЗДИ КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ҲИСОБОТИНИ ҲАМДА ИЧКИ ВА ТАШҚИ СИЁСАТ СОҲАСИДА ПАРТИЯНИНГ НАВБАТДАГИ ВАЗИФАЛАРИ ТУҒРИСИДА КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ БОШ СЕКРЕТАРИ УРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ ДОКЛАДИНИ ТИНГЛАБ ВА МУҲОКАМА ЭТИБ, ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. ПАРТИЯ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ СИЁСИЙ ИУЛИ ВА АМАЛИЙ ФАОЛИЯТИ ТУЛА-ТУКИС МАЪҚУЛЛАНСИН.
2. КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ҲИСОБОТ ДОКЛАДИ МАЪҚУЛЛАНСИН ҲАМДА БАРЧА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИГА УРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ НОМИДАН ҲИСОБОТ ДОКЛАДИДА ИЛГАРИ СУРИЛГАН ҚОИДА ВА ВАЗИФАЛАРГА УЗ ИШЛАРИДА АМАЛ ҚИЛИШ ТАКЛИФ ЭТИЛСИН.

КПСС МАРКАЗИЙ РЕВИЗИЯ КОМИССИЯСИНИНГ ҲИСОБОТИ ЮЗАСИДАН КПСС XXV СЪЕЗДИНИНГ ҚАРОРИ

КПСС Марказий Ревизия комиссиясининг Ҳисоботи тасдиқлансин.

Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ 1976 ЙИЛ 1 МАРТДАГИ ЯКУНЛОВЧИ СЎЗИ

Делегат ўртоқлар!

Партия Марказий Комитетининг Ҳисобот докладини муҳокама қилишда барча республикаларнинг вакиллари — Марказий Комитетларнинг секретарлари, область комитетларининг секретарлари қатнашдилар, ишчилар, колхозчилар, зиёлиларимиз сўзга чиқдилар. Партия ички ва ташқи сиёсатининг жуда кўп масалалари ҳақида гапирилди. Биз сайлайдиган Марказий Комитетнинг янги состави бу ерда айтилган мулоҳазаларни диққат-эътибор билан ўрганиб чиқишиб, ўз ишида ҳисобга олишига шак-шубҳа қилмаса бўлади.

Ҳозир эса музокараларнинг умумий йўналиши тўғрисида гапирар эканмиз, менинг фикримча, уч асосий моментга тўхталиб ўтиш керак.

Аввало, зўр мамнуният билан шуни айтиш мумкинки, бу минбарда сўзга чиққан съезд делегатларининг ҳаммаси Марказий Комитетнинг сиёсий йўлини ва амалий фаолиятини якдиллик билан маъқулладилар. **(Давомли қарсаклар).**

Марказий Комитет докладида келажакка мўлжаллаб берилган йўл ҳам тўла равишда қўллаб-қувватланди. **(Давомли қарсаклар).**

Бу эса, ўртоқлар, бу ерда биз ҳаммамиз иродасини ифодалаб турган кўп миллионли партиямиз ўзининг XXV съездига ғоявий ва сиёсий жиҳатдан жипслашган, бирлашган ҳолда келганлигидан далолат бериб турибди. **(Қарсаклар).**

Музокаралар ғоят конструктив ишчанлик руҳида ва принципиал характерда бўлганлигини қайд қилиб ўтмасдан бўлмайди.

Ўтган беш йиллик якунлари жиддий анализ қилинди: партия билан мамлакатнинг ҳозирги аҳволи ва келажаги тўғрисида ўйлаб кўйилган фикрлар айтилди: ривожланишимизнинг кўпгина проблемаларига доир чуқур. диққат-эътиборга сазовор таклифлар қилинди: ўз фаолиятимизга ўз-ўзини танқид нуқтаи назаридан талабчанлик билан ёндошилди: бу ерда сўзланган нутқларнинг асосий моҳияти, менимча, мана шулардан иборат.

Бу эса бутун партияда бўлгани каби съездда ҳам коммунистларга муносиб ижодий иш услуби ҳукмронлик қилаётганлигидан далолат беради. **(Қарсаклар).** Пролетар интернационализми тўғрисида **(Қарсаклар),** халқлар дўстлиги ва тинчлик учун кураш тўғрисида айтилган сўзлар якдиллик билан баралла янгради. Бу — бизнинг сиёсатимиздир ва биз бу сиёсатдан чекинмаймиз. **(Қарсаклар).**

Сўзга чиққанлар ғоят зўр оптимизм билан гапирганликларини. улардаги ишонч, муайян мақсадга интилиш аён бўлиб турганлигини қайд қилмасдан ўтиб бўлмайди. Бу ишимизнинг муваффақият қозонишига қатъий ишончнинг натижасидир. Бу — планларимиз реаллигининг натижасидир. Модомики, партия ўзининг коллектив ақл-идроки билан мақсадни белгилаб бераётган экан, ўз олдига ва бутун мамлакат олдига вазифалар қўяётган экан, бу мақсадлар албатта рўёбга чиқиши, бу вазифалар албатта ҳал этилиши тушуниб турилганлигининг натижасидир. **(Гулдурос, давомли қарсаклар).**

Ҳисобот докладига юксак баҳо берган ҳамма ўртоқлардан миннатдорман. Бу ерда Марказий Комитетимиз ва Сиёсий бюро шаънига, менинг шаънимга ва чет эллик дўстларимиз шаънига ҳам яхши сўзлар айтишди. Бироқ, қўлга киритилган ютуқларни раҳбар партия органларининг ҳам, шунингдек барча партия комитетлари ва партия ташкилотларининг ҳам коллектив суратда қилаётган ишларининг, биргаликда сарфлаган куч ва ғайратларининг натижаси деб қарасак, тўғри иш қилган бўламиз. **(Қарсаклар).**

Агар биз эришилган натижаларга муносиб баҳо бериб, диққат ва эътиборимизни бизда ҳали ҳам мавжуд камчиликларга, ҳал этилмаган вазифаларга қаратсак, тўғри иш қилган бўламиз, ленинча иш кўрган бўламиз.

Ишга худди мана шундай ёндошиш коммунистларнинг ва бутун халқимизнинг сиёсий активлигини ва ижодий ғайратини ўстиришга ҳаммадан кўра яхшироқ ёрдам беради, деб айтсак съезд делегатлари бу фикрга қўшиладилар деб ўйлайман. **(Давомли қарсаклар).**

Шу билан сўзимни тамомлашга ижозат бергайсиз. Марказий Комитет доклади юзасидан бўлган музокараларнинг характери ва мазмуни бундан кўра кенгроқ якунловчи сўз айтишимга эҳтиёж колдирмайди, деб ўйлайман. **(Гулдурос, давомли қарсаклар. Ҳамма ўрнидан туради. Залда овация гулдирайди. «Ура!», «КПСС-га шон-шарафлар!», «Ленинчи Марказий Комитетга шон-шарафлар!» деган хитоб сўзлари янграйди).**

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг навбатдаги XXV съезди 1 март куни Москвада, Кремлнинг Съездлар саройида ўз ишини давом эттирди.

Съезд эрталабки мажлисда КПСС Марказий Комитетининг Ҳисоботи ва Марказий Ревизия комиссиясининг Ҳисоботи юзасидан музокараларни тўхтатиш тўғрисида қарор қабул қилади.

Съезд делегатлари ва меҳмонлари томонидан қизғин кутиб олинган Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев якунловчи нутқ сўзлади. Нутқ тугагандан кейин залда гулдурос, давомли қарсаклар бошланади. Ҳамма ўрнидан туради. Гулдурос қарсаклар янграйди. «Ура!», «КПССга шон-шарафлар!», «Ленинчи Марказий Комитетга шон-шарафлар!» хитоб сўзлари янграйди.

Съезд «КПСС Марказий Комитетининг Ҳисоботи ҳамда ички ва ташқи сиёсат соҳасида партиянинг навбатдаги вазифалари» ҳақидаги доклад юзасидан якдиллик билан Резолюция қабул қилди. КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари ўртоқ В. В. Гришин съезд тузган комиссия номидан шу Резолюция лойиҳасини киритди.

КПСС XXV съезди партия Марказий Комитетининг сиёсий йўли ва амалий фаолиятини бутунлай ва тўла-тўкис маъқуллади. Съезд КПСС Марказий Комитетининг Ҳисобот докладини маъқуллади ҳамда барча партия ташкилотларига ўртоқ Л. И. Брежневнинг КПСС Марказий Комитети номидан қилган Ҳисобот докладида илгари сурилган қоида ва вазифаларга ўз ишларида амал қилишни таклиф этди.

Съезд КПСС Марказий Ревизия комиссиясининг Ҳисоботини бир овоздан тасдиқлади.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари ўрток Б. Н. Пономарёв съезд президиуми топшириғига мувофиқ КПСС XXV съездининг «Империализм ва реакция маҳбусларига озодлик!» деб аталган баёноти лойиҳаси текстини ўқиб беради. Баёнот бир овоздан қабул қилинади.

Съезд иши давом этаётган кунларда мамлакатнинг ҳамма томонларидан унинг номига жуда кўп табрикномлар, қутловлар, рапортлар, хатлар келиб турибди, буларда партиянинг ички ва ташқи сиёсати, КПСС XXV съездининг иши бутун халқ томонидан қувватланиб, маъқулланаётганлиги изҳор этилади.

* * *

Кечқурунги мажлисда съезд делегатлари ва меҳмонлари томонидан самимий кутиб олинган СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ А. Н. Косигин «1976 —1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» тўғрисида доклад қилди.

Сўнгра делегатлар ва меҳмонлар томонидан самимий кутиб олинган Аргентина Коммунистик партиясининг Бош секретари Херонимо Арнедо Альварес, АҚШ Коммунистик партиясининг Бош секретари Гэс Холл, Ироқ Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Азиз Муҳаммад, Буюк Британия Коммунистик партиясининг Бош секретари Гордон Макленнан, Ироқ Араб социалистик Уйғониш партияси раҳбарлигининг аъзоси Зайд Ҳайдар ўртоқлар съездни табрикладилар. Уларнинг нутқлари гулдурос, давомли қарсаклар билан кутиб олинди.

Коммунистик ва миллий-демократик партияларнинг вакиллари: Австралия Социалистик партиясининг Бош секретари Питер Саймон, Боливия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Хорхе Колле, Бразилия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари Луис Карлос Престес, Гайана Халқ прогрессив партиясининг Бош секретари Чедди Жаган, Гваделупа Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари Ги Данент, Кипр Меҳнаткаш халқ прогрессив партиясининг Бош секретари Эзекиас Папаионну, Коста-Рика Халқ авангарди партияси Марказий Комитетининг Бош секретари Мануэл Мора, Ливан Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари Никола Шаун, Люксембург Коммунистик партиясининг Раиси Доминик Урбани, Мартеника Коммунистик партияси Марказий Комитети сиёсий бюросининг аъзоси Рене Мениль, Швейцария Меҳнат партиясининг Раиси Жан Венсан, Фаластин Озодлик ташкилоти ижроия комитетининг аъзоси Фарруҳ Каддуми, Танганьика африкаликлар Миллий иттифоқи миллий ижроия комитетининг аъзоси Тану ва Афра-шерозий партияси бирлашган делегациясининг бошлиғи Абдулпуру Сулаймон, Жанубий Африка африкаликлар Миллий конгресси президенти вазифасини ижро этувчи Оливер Тамбо ўртоқлар 1 мартда бўлиб ўтган Москва шаҳар партия активи йиғилишларида сўзга чиқиб, КПСС XXV съездини табрикладилар.

ИМПЕРИАЛИЗМ ВА РЕАКЦИЯ МАХБУСЛАРИГА ОЗОДЛИК!

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ XXV СЪЕЗДИНИНГ БАЁНОТИ

КПСС XXV съезди совет коммунистларининг, бутун совет халқининг хоҳиш-иродасини ифода этиб, коммунистлар билан, империализмга ва реакцияга қарши кураш олиб бораётган барча кишилар билан ва аввало, фашист репрессияларининг қурбонлари билан, қамоқ лагерларида ва турмаларда азоб чекиб ётган. қаттиқ азоб-уқубатларга дучор қилинаётган кишилар билан қардошларча, бузилмас бирдамлигини тантанали суратда эълон қилади. Уларнинг бошига тушган ҳаддан ташқари оғир машаққатлар — меҳнаткашларнинг манфаатлари йўлидаги, тинчлик ва демократия, миллий мустақиллик ва социализм идеалларининг тантанаси йўлидаги олижаноб курашда қаҳрамонона иштироклари учун синфий ўч олинаётганлигидан далолат беради.

Жаҳон жамоатчилиги ғоят кенг доираларининг қаҳр-ғазаб билан норозилик билдиришига қарамай, Чилидаги фашист хунта ҳуқуқнинг барча нормаларини поймол этиб, чили халқининг атоқли фарзанди, халқаро Коммунистик ҳаракатнинг таниқли арбоби, Чили Компартиясининг бош секретари Луис Корваланни ҳануз зиндонларда азоблаб келмоқда.

Съезд: «Луис Корвалан озод қилинсин! Ўртоқларимиз — Чили Компартияси раҳбарлигининг аъзолари Х. Кадемартори ва Х. Монтес, Социалистик партиянинг раҳбарлари Э. Понсе ва К. Лорке, Халқ бирлигининг бошқа арбоблари, фашист режимининг минг-минглаб маҳбуслари — коммунистлар, социалистлар, барча ватанпарварлар ва демократлар озод қилинсин!» — деб қаттиқ талаб этади.

Уругвай маъмурлари тараққийпарвар кучларни яна каттик таъқиб эта бошладилар. Биз: Уругвай Компартияси Марказий комитетининг секретарлари Х. Перес, Х. Л. Массера озод қилинсин. Уругвайдаги барча коммунистлар, Уругвай Кенг фронтининг президенти Л. Сереньи ва бошқа демократлар озод қилинсин! — деб талаб этамиз.

Парагвай Компартиясининг раиси Антонио Майдана 18 йилдирки, турма камерасида азоб чекиб ётмоқда. Бутун мамлакатда бешафқат ҳарбий диктатура ҳукм сурмоқда. Антонио Майдана озод қилинсин! Парагвай Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. А. Солер, Парагвайнинг неча юзлаб бошқа ватанпарварлари озод қилинсин!

Гватемалада кейинги йилларда Гватемала Меҳнат партиясининг бош секретари Б. Альварадо Монсон ва У. Альварадо Арельяно бирин-кетин шафқатсиз қасос қурбонлари бўлди. Бразилияда Компартия ва демократик оппозиция арбоблари турмаларда бедарак йўқолиб кетмоқда. Аргентинада реакцион кучлар Компартияни ва бошқа тараққийпарвар ташкилотларни доим террор қилмоқдалар. Гаитида террор тўхтовсиз давом этмоқда.

Съезд ана шу репрессияларнинг ҳаммасига қарши қатъий норозилик билдиради ва бу репрессияларга чек қўйилсин, деб талаб этади!

Африкадаги миллий-озодлик ҳаракатининг атоқли арбоблари — Гвинея ва Яшил Бурун ороллари мустақиллиги африкаликлар партиясининг бош секретари Амилкар Кабрал ва Мозамбик миллий-озодлик фронтининг президенти Эдуардо Мондлане империалистларнинг агентлари қўлида ҳалок бўлди.

Ирқчиларнинг Жанубий Африка республикаси, Намибия ва Зимбабве халқлари устидан ҳукмронлиги инсониятнинг ор-номусини таҳқир этишдан бошқа нарса эмас Турма жаллодларининг ваҳшиёна муомаласи натижасида ажойиб инсонпарвар, ирқчиликка ва социал адолатсизликка қарши довюрак курашчи Брам Фишер ҳалок бўлди. Қитъадаги энг кекса Компартия бўлмиш Жанубий Африка Коммунистик партиясининг қамоққа олинган бошқа арбоблари жуда оғир шароитларда азоб чекмоқдалар. Ирқчиларга ва уларнинг гумашталарига лаънат! Африканинг жанубидаги миллий озодлик ҳаракатининг ҳамма иштирокчилари озод қилинсин!

Индонезияда минг-минглаб коммунистлар қириб ташланди. Ҳозирги вақтда ҳам неча ўн минглаб сиёсий маҳбуслар турмаларда, қамоқ лагерларида азоб-уқубат чекмоқда. Индонезия коммунистларига, барча ватанпарварларига озодлик!

Исроил томонидан босиб олинган Фаластин ерларида агрессияга қарши, ўз халқининг мустақил давлатга эга бўлиш каби муқаддас ҳуқуқи учун курашган кишилар қамоққа олинмоқдалар ва зиндонларга ташланмоқдалар.

Испанияда аввалгидек ҳозирда ҳам неча юзлаб сиёсий маҳбуслар — коммунистлар, социалистлар ва бошқа демократларга қонуний эркинлик беришдан бош тортмоқдалар. Съезд испан халқининг ҳаққоний ишини ёқлаб чиқаётган барча кишиларни қўллаб-қувватлайди.

Съезд халқларнинг тинчлиги ва хавфсизлиги учун изчил кураш олиб бораётган, меҳнат аҳлининг манфаатлари учун, инсониятнинг порлоқ келажаги учун жонбозлик билан фидокорона курашаётган коммунистларнинг таъқиб этилиши ва камситилишини қатъиян қоралайди. Съезд революцион, озодлик ҳаракати заҳматкашлари ва қаҳрамонларини тамомила қўллаб-қувватлаётганлигини билдиради ва уларга ўзининг қардошлик саломини йўллайди.

КПСС XXV съезди КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг докладида Москвада совет коммунистларининг пролетар интернационализми улуғ ишига абадий садоқат рамзи сифатида Халқаро коммунистик ҳаракат, ишчилар ҳаракати ва миллий озодлик ҳаракатининг синфий душман қўлида ҳалок бўлган қаҳрамонлари, халқ бахт-саодати йўлидаги фидокор курашчилар хотираси учун монумент ўрнатиш тўғрисида қилинган таклифни қўллаб-қувватлайди ва маъқуллайди.

Қаҳрамон большевиклар партиясининг, бошқа мамлакатлардаги революционерлар кўп авлодларининг тажрибасидан шуни яхши биламизки, тарихнинг боришини террор билан тўхтатиш йўлидаги ҳар қандай уринишлар муқаррар барбод этилади.

КПСС XXV съезди жаҳондаги барча коммунистлари, ҳамма мамлакатларнинг меҳнаткашларини, жамоат ташкилотларини ва сиёсий ташкилотларини тараққиёт, демократия ва социализмнинг авангард кучларига қарши қаратилган террор ва репрессияларни тўхтатиш учун, реакциянинг барча маҳбусларини озод қилиш учун курашда янада актив қатнашишга даъват этади.

КПСС, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг халқлари буюк ва олижаноб мақсадлар учун курашдаги сафдошлар билан амалий бирдамликдан иборат ленинча традицияларга бундан буён ҳам оғишмай амал қиладилар, пролетар интернационализми ишига ҳамиша содиқ бўлиб қоладилар.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ НАШРИЕТИНИНГ БОСМАХОНАСИНИ МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Тўққизинчи беш йиллик топшириқларини бажаришда эришган муваффақиятлари учун **Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Нашриётининг босмахонаси Меҳнат Қизил Байроқ** ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1976 йил, 27 февраль.

1976—1980 ЙИЛЛАРДА СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ

СССР Министрлар Совети Раиси ўртоқ А. Н. КОСИГИНнинг 1976 йил 1 мартдаги доклади

Съездимиз партиянинг бутун кўп қиррали ишида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Леонид Ильич Брежнев съездга Ҳисобот докладида илгари сурган қоида ва вазифаларга амал қилиш тўғрисида баланд руҳ билан, якдиллик вазиятида бугун қарор қабул қилди. Бу қарор партияни Совет жамияти ҳаётининг ҳамма соҳаларида ижодий фаолиятнинг кенг маркса-ленинча программаси билан қуроллантиради, чунки Ҳисобот докладида ҳозирги босқичда партия иқтисодий ва социал сиёсатининг туб ва актуал проблемалари ҳар томонлама ишлаб чиқилган, КПСС ички ва ташқи сиёсатининг келгусидаги асосий йўналишлари белгилаб берилган. Бу партиявий ҳужжат коммунистик қурилиш назарияси ва практикасига қўшилган буюк ҳиссадир.

КПСС Марказий Комитети 1976—1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари лойиҳасини съездга тақдим этди. Партиянинг иқтисодий ва социал сиёсатига мувофиқ лойиҳада мамлакатимизда коммунизмнинг моддий-техника базасини барпо қилишни давом эттириш программаси баён қилинган.

Партиянинг аввалги съездидан бери ўтган беш йил КПСС XXIV съезди белгилаб берган сиёсий йўлнинг илмий асосланганлиги ва юксак самарадорлигини тўла-тўкис тасдиқлади. Халқ хўжалигида янги катта муваффақиятларга эришилди. Меҳнаткашларнинг коммунистик онглилиги, ишлаб чиқаришдаги ва жамоат ишларидаги активлиги ошди. Социалистик давлат мустаҳкамланди. Кўп миллатли Ватанимиз халқларининг қардошларча ҳамкорлиги янада ривож топди. Партия билан халқнинг бирлиги бузилмасдир.

Халқаро ишларда социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари билан алоқалар ва ҳамкорлик ҳар тарафлама кенгайтирилганлиги, уларнинг жипслиги ва бирлиги мустаҳкамланганлиги совет халқини ғоят мамнун этмоқда. Совет Иттифоқини Варшава шартномаси ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашидаги давлатлар: Болгария, Венгрия, Германия Демократик Республикаси, Куба, Монголия, Польша, Румыния, Чехословакия билан, шунингдек Югославия Социалистик Федератив Республикаси, Вьетнам Демократик Республикаси, Корея Халқ Демократик Республикаси билан бирлаштириб турган дўстлик алоқалари янада кўпроқ мустаҳкамланди.

Партия XXIV съезди қабул қилган Тинчлик программасининг асосий қоидалари муваффақиятли амалга оширилганлиги мамлакатимиз учун, ер куррасидаги ҳамма халқлар учун жуда катта аҳамиятга эга бўлди. Жаҳон социализмининг позициялари янада мустаҳкамланганлигида, халқаро вазиятда рўй берган катта-катта ижобий ўзгаришларда, Совет Иттифоқининг бошқача социал системадаги кўпгина мамлакатлар билан муносабатлари яхшиланганлигида — шуларнинг ҳаммасида Совет Иттифоқи ленинча ташқи сиёсатининг активлиги, тинчликсеварлиги ва синфий характери намоён бўлди. СССРнинг, социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг, барча тинчликсевар халқлар ва давлатларнинг куч-ғайратлари туфайли дунёдаги кескинликни юмшатиш жараёни чуқурлашиб бормоқда. Ўтган йиллардаги муваффақиятлар ва ютуқлар партиянинг жамиятимиз ҳаётидаги раҳбарлик роли кучайганлигининг, унинг халқаро обрў-эътибори мустаҳкамланганлигининг бевосита натижасидир.

Съезд делегатлари бутун партиямизнинг фикрини ифодалаб, Марказий Комитет, унинг КПСС Марказий Комитети Бош секретари Леонид Ильич Брежнев бошчилигидаги Сиёсий бюроси КПССнинг бутун ички ва ташқи сиёсатини принципиал марксизм-ленинизм позицияларида туриб, зўр ғайрат ва собитқадамлик билан ишлаб чиқиш ва муваффақиятли амалга оширишни таъминлаётганликларини якдиллик билан қайд этмоқдалар.

Партия Марказий Комитетининг «1976—1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» тўғрисида съезд муҳокамасига тақдим этган лойиҳаси фикримизнинг янги исботидир. Бу лойиҳа партия ташкилотларида, меҳнаткашларнинг йиғилишларида, матбуотда кенг муҳокама қилинганлиги маълум. Совет халқи, деди ўртоқ А. Н. Косигин, партиямизнинг ўнинчи беш йилликка мўлжалланган янги программавий ҳужжатини қизғин маъқуллаб кутиб олди, шу тариқа партиянинг иқтисодий ва социал сиёсатини якдиллик билан қўллаб-қувватлаётганлигини билдирди.

I. СССР ИҚТИСОДИЙ РИВОЖИНИНГ ЯКУНЛАРИ

Хўш, ўтган беш йилликда мамлакат ривожининг асосий иқтисодий якунлари қандай бўлди? Леонид Ильич Брежнев уқтириб ўтганидек, «асосий якун шундан иборат бўлдики, совет халқининг фидокорона меҳнати, партиянинг раҳнамолик, ташкилотчилик фаолияти экономиканинг барқарор ўсишини таъминлади. Беш йилликнинг асосий социал-иқтисодий вазифалари ҳал этилди».

Халқнинг фаровонлиги ошди. Социалистик ишлаб чиқариш юксак суръатлар билан ривожланди, фан-техника тараққиёти жадаллашди. Ҳамма Иттифоқдош республикалар ўз экономикаси ва маданиятини юксалтиришда, Ватанимизнинг иқтисодий қудратини мустаҳкамлашда катта муваффақиятларга эришдилар. Мамлакатнинг мудофаа қобилияти лозим даражада таъминлаб турилди.

Иқтисодий ривожланишимизнинг йўналиши ва характери КПСС XXIV съездининг принципиал йўл-йўриқларига ва директиваларига тўла равишда мувофиқ бўлди. Саноат маҳсулотини, капитал маблағларни, давлатнинг халқ фаровонлигини оширишга доир янги тадбирларни ўтказишга сарфлаган маблағларини абсалют ўстириш миқёслари жиҳатидан тўққизинчи беш йиллик мамлакатимиз тарихидаги энг яхши беш йиллик бўлди.

Халқ истеъмоли ва миллий бойликнинг кўпайиш манбалари — мамлакат миллий даромади иқтисодий ривожланишнинг якунларини янада тўларок таърифлаб беради. Тўққизинчи беш йилликда миллий даромаднинг умумий ҳажми саккизинчи беш йилликдагига нисбатан 34 процент кўпайди. Миллий даромаддан 75 проценти истеъмол учун, қолган қисми эса жамғариш учун фойдаланилди.

Шундан сўнг докладчи КПСС XXIV съезди белгилаган социал программани амалга оширишнинг бош якунларига тўхталиб ўтди.

Тўққизинчи беш йилликда бутун аҳолининг фаровонлигини ошириш ва айни вақтда меҳнаткашларнинг озроқ таъминланган категорияси турмуш даражасини кўтаришга алоҳида эътибор бериш вазифаси ўртага қўйилган эди. Шунга мувофиқ равишда халқнинг турмуш даражасини анча оширишга эришилди. Ишчи ва хизматчиларнинг пул билан оладиган ўртача ойлик иш ҳақи беш йиллик мобайнида 20 процент кўпайиб ойига 146 сўмга, ижтимоий фондлардан бериладиган тўловлар ва имтиёзлар ҳам қўшиб ҳисобланса 198 сўмга етди. Қишлоқ меҳнатчиларининг турмуш шароитларида катта силжиш содир бўлди. Колхозчиларнинг меҳнат ҳақи беш йиллик мобайнида 25 процент кўпайди.

Беш йиллик давомида иш ҳақининг минимал миқдори, мамлакатнинг бутун территориясида моддий ишлаб чиқариш тармоқларидаги ўртача ҳақ оладиган ишчи ва хизматчилар категориясининг ҳамда маҳсулот ишлаб чиқармайдиган соҳадаги бир қанча категория ходимларининг тариф ставкалари ва мансаб окладлари оширилди. Ишчилар, хизматчилар, колхозчилар ҳамда ҳарбий хизматчиларнинг қарилик ва инвалидлик пенсиялари оширилди, олий ўқув юртлари студентларининг ҳамда ўрта махсус ўқув юртлари ва техника билим юртлари ўқувчиларининг стипендиялари миқдори кўпайтирилди, ҳамма ишловчи аёллар учун ҳомиладорлик ва туғиш нафақалари тўла иш ҳақи миқдорида белгиланди ҳамда бошқа тадбирлар амалга оширилди.

1971—1975 йилларда асосий озиқ-овқат ва саноат молларининг давлат чакана нархлари стабил даражада сақлангани ҳолда, чакана товар обороти 36 процент кўпайди. Гўшт ва гўштдан тайёрланган маҳсулотлар, тухум ва бошқа маҳсулотлар сотиш анча тез кўпайиб бормоқда. Мебель, телевизорлар, радиоприёмниклар, тикиш ва кир ювиш машиналари, холодильниклар, соатлар ва узоқ муддат фойдаланадиган бошқа моллар сотиш кенг кўламда олиб борилди. Аҳолига енгил автомобиль сотиш йилига салкам бир миллионтага етиб, 1970 йилдагидан 7 баравар кўпайди.

Тўққизинчи беш йиллик — оммавий уй-жой қурилиши интенсив равишда олиб борилаётган сурункасига тўртинчи беш йилликдир. 1971—1975 йилларда жами саҳни 544 миллион квадрат метр келадиган ўн бир миллионтадан кўпроқ квартира ва якка тартибда уй қурилди. Бу эса эллик олти миллион совет гражданининг уй-жой шароитини яхшилаш ва янги уй-жойларни ҳар бир оилага биттадан квартира принципига мувофиқ тақсимлашга асосан ўтиш имконини берди.

Умуман кейинги тўрт беш йиллик мобайнида жами икки миллиард квадрат метрдан кўпроқ уй-жой қурилди. Тарихда ҳали бундай миқёсда ҳеч қачон уй-жой қурилган эмас.

Бизнинг социал программамиз меҳнат ва турмуш шароитларини, маориф, медицина хизмати, атроф муҳитни муҳофаза қилишни яхшилаш соҳасидаги хилма-хил тадбирларни ҳам ўз ичига олади. Ёшларга умумий ўрта таълим беришга ўтиш асосан ниҳоясига етказилганлиги — тўққизинчи беш йилликда эришилган ютуқларнинг биридир.

1975 йилда **саноат маҳсулотининг** жами ҳажми 1970 йилдагига нисбатан партия XXIV съезди Директиваларида белгиланганидек 43 процент кўпайди.

Беш йиллик планнинг оғир саноат маҳсулотини ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажми юзасидан белгиланган топшириқлари ошириб бажарилди. Мамлакатимиз ўнинчи беш йиллик маррасига ёқилғи, хом ашё, асосий конструкцион материаллар билан мустаҳкам таъминланган ҳолда чиқиб олди.

Ўтган беш йилликда **қишлоқ хўжалигини** ривожлантиришнинг партия ишлаб чиққан узоқ муддатли комплекс программаси изчиллик билан амалга оширилди. Унинг моддий-техника базаси мустаҳкамланмоқда, ерларни мелиорациялаш юзасидан катта ишлар олиб борилмоқда, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ихтисослаштириш чуқурлаштирилмоқда. Шу мақсадлар учун бир юз ўттиз бир миллиард сўмдан ортиқ, яъни халқ хўжалигига сарфланган жами капитал маблағнинг чорак қисмидан кўпроғи сарфланди. Бироқ, умуман қишлоқ хўжалик маҳсулоти беш йиллик топшириқларидан камроқ етиштирилди. Бу эса озиқ-овқат ва енгил саноат ўсишининг суръатларига таъсир кўрсатмай қола олмади, деб уқтириб ўтди докладчи.

Партия томонидан 10 йил муқаддам белгилаб берилган чуқур иқтисодий ўзгартишлар жараёни давом этаётганлиги қишлоқ хўжалигимиздаги ҳозирги вазиятни характерлайдиган энг муҳим белгидир. Шундан кейин докладчи қишлоқларда юз берган иқтисодий қайта қуришларни кўрсатувчи бир қанча рақамларни келтирди.

Қишлоқ турмушидаги туб ўзгаришларни статистика кўрсаткичлари билангина ўлчаб бўлмайди, деб давом эттирди сўзини докладчи. Қишлоқда ўз кўлами ва ижтимоий оқибатлари жиҳатидан улуғвор социал-иқтисодий ўзгартишлар содир бўлди. Бу ўзгартишлар социалистик ижтимоий ишлаб чиқаришни ривожлантиришнинг Ленин кооператив планида асослаб берилган сифат жиҳатидан янги босқичини ифодалайди. Бу ўзгартишлар партиянинг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини техникавий жиҳатдан тубдан реконструкция қилиш соҳасидаги чуқур ўйлаб тузилган аграр сиёсати натижасидир, келгуси даврда бу ишнинг интенсивлиги янада кучаяди.

Мамлакатнинг ишлаб чиқариш потенциали анча ўсганлиги XXIV съезд Директивалари бажарилганлигининг энг муҳим якунларидан бири деб ҳисоблаш мумкин. Докладда капитал қурилиш бўйича, транспорт ва алоқани ривожлантириш юзасидан беш йил мобайнида қилинган ишларни кўрсатувчи маълумотлар келтирилди. Шу билан бирга ўтган давр ичида бир қанча проблемалар тўла равишда ҳал қилинмаганлигини, халқ хўжалигидаги мавжуд нуқсонлар бартараф этилмаганлиги уқтириб ўтилди. Бу гап айниқса капитал қурилишига алоқадор.

Хўжалик масалаларини ҳал этишда тор маҳкамачилик нуқтаи назаридан ёндошиш ҳоллари тез-тез учраб турибди, зарур даражадаги комплекслик таъмин этилмаётир. Халқ хўжалигини бошқаришнинг турли бўғинларида бир талай камчиликлар ҳамон давом этиб келмоқда.

Фан-техника тараққиётини жадаллаштиришга эришилган бўлишига қарамай, фан ва техника ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этишнинг ҳозирги суръатлари бизни қаноатлантира олмайди. Кўпгина илмий муассасалар кўнгилдагидек самара бермаётир.

Ишдаги мавжуд нуқсонлар оқибатида халқ хўжалигида кўплаб нобудгарчиликка йўл қўйилмоқда, ҳар йили неча миллиард сўмлик маҳсулот олинмай қолмоқда. Шу муносабат билан асосий йўналишлар лойиҳасида камчиликларни тугатиш, экономикадаги ижобий тенденцияларни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш тадбирларига катта эътибор берилган.

Ўтган беш йил мобайнида Совет Иттифоқи ривожланган капиталистик мамлакатлар билан иқтисодий мусобақада олға силжиди. Масалан, Америка Қўшма Штатларида ва «умумий бозор» мамлакатларида саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш йилига ўрта ҳисобда 1,2 процент кўпайган бўлса, бизда 7,4 процент кўпайди. Бу — вақтинчалик характердаги тенденция эмас. Шунингдек 1950 йилдан 1975 йилгача бўлган узоқ давр мобайнида Совет Иттифоқида ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган социалистик ҳамдўстликдаги бошқа мамлакатларда саноат маҳсулотини кўпайтиришнинг ўртача йиллик суръатлари ривожланган капиталистик мамлакатлардаги суръатлардан 2 баравардан зиёд ортиқ бўлди, яъни капиталистик мамлакатларда 4,6 процент бўлса, бизда 9,6 процент бўлди.

Натижада тўққизинчи беш йилликдан аввалоқ биз чўян, темир руда, марганец руда ва хром руда, кўмир ва кокс, цемент, калий тузлар ва фосфат хом ашёсини, тракторлар, тепловозлар ва электровозларни, пахта, жун, зиғир толаси ва баъзи турдаги бошқа маҳсулотларни, ўтган беш йилликда эса пўлат, нефть, минерал ўғитларни ҳам бошқа ҳар қандай мамлакатдан кўра кўпроқ ишлаб чиқарадиган бўлиб қолдик.

Социалистик мамлакатлардаги қардош партияларнинг бўлиб ўтган съездлари, бизнинг ленинчи партиямизнинг XXV съезди, шунингдек бошқа бир қанча мамлакатларда съездларга тайёргарлик авж олиб кетганлиги социалистик ҳамдўстлик ривожланишнинг планли экономикани муттасил ўстиришга асосланган равшан истиқболларини белгилаётганлигини яққол кўрсатиб турибди, деб таъкидлади ўртоқ А. Н. Косигин. Биз ўз мақсадларимиз ва ижодий режаларимизни, кўп йилларга мўлжалланган сиёсатимизни бутун дунё олдида ошкора эълон қилаяпмиз, чунки бизнинг ҳамма планларимиз кенг меҳнаткашлар оммасининг манфаатларига, тинчлик ва социал тараққиёт ишининг манфаатларига мос келади. Бизнинг проблемаларимиз қандай кўламда бўлмасин, биз уларни бутун жамият манфаатларини кўзлаб ҳал этаяпмиз ва ҳал этаверамиз, зотан биз улуғ коммунизм ишининг муваффақиятига аминмиз.

II. ЎНИНЧИ БЕШ ЙИЛЛИКНИНГ АСОСИЙ СОЦИАЛ ВА ИҚТИСОДИЙ ВАЗИФАЛАРИ

«1976—1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» тўғрисида КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига тайёрлаган лойиҳасида ўнинчи беш йилликнинг вазифалари белгилаб берилган.

Беш йилликнинг бош вазифаси Коммунистик партиянинг ижтимоий ишлаб чиқаришни узлуксиз ва пропорционал ривожлантириш, унинг самарадорлигини ошириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, меҳнат унумдорлигини ўстириш, халқ хўжалигининг ҳамма бўғинларидаги иш сифатини ҳар тарафлама яхшилаш асосида халқ турмушининг моддий ва маданий даражасини юксалтириш йўлини муттасил амалга оширишдан иборат.

Ўнинчи беш йиллик — партиянинг ривожланиб бораётган фан-техника революцияси шароитида социал-иқтисодий тараққиёт, коммунизмнинг моддий-техника базасини қуриш соҳасидаги узоқ муддатли йўлини рўёбга чиқаришнинг янги босқичидир. Бу социалистик ижтимоий муносабатларни ва совет турмуш тарзини ривожлантиришдаги, шунингдек мамлакатимиз хавфсизлигининг таъминлашдаги янги босқичдир.

Ўнинчи беш йилликнинг моҳияти партия ишлаб чиққан лўнда ва маънодор формулада ифодалаб берилган, — бу беш йиллик экономика ва халқ фаровонлигини янада ошириш манфаатлари йўлида сифат ва юксак самарадорлик беш йиллиги бўлади. Мамлакатимизда барпо этилган қудратли ишлаб чиқариш, техника потенциалидан миллий даромадни кўпайтириш, бевосита аҳолининг ва халқ хўжалигининг эҳтиёжларини қондиришга ишлатиладиган пировард маҳсулот ишлаб чиқаришни ошириш учун янада самарали фойдаланиш сари кескин бурилиш ясаш — эндиги энг муҳим вазифадир.

Ривожланган социалистик жамият экономикаси ўзининг қудратли ишлаб чиқариш ва илмий-техникавий потенциали билан социалистик тузум афзалликлари ва имкониятларидан янада кенгроқ фойдаланиш, жумладан, асосий йўналишлар лойиҳасида **социал ривожланишнинг ва халқ турмуш даражасини оширишнинг кенг программасини** белгилаш даражасини бермоқда.

Даромадлар ва истеъмол соҳасида партия ўтказаётган сиёсат аввалгидек меҳнатга қараб ҳақ тўлашни кўпайтириш аҳоли даромадларини оширишнинг бош йўли эканлигига асосланади. Даромадларни кўпайтиришнинг тўртдан уч қисми шу йўл билан оширилмоқда. Бу сиёсат меҳнаткашларнинг истеъмолини планли равишда кўпайтиришнигина эмас, шу билан бирга иш ҳақининг ва колхозчилар меҳнат ҳақининг рағбатлантирувчилик ролини кучайтиради. Иш ҳақи ва меҳнат ҳақини ишлаб чиқаришнинг пировард натижаларига ва унинг самарадорлигини оширишга кўпроқ боғлиқ қилиб қўйиш мақсадини кўзлайди.

Ишчи ва хизматчиларнинг ўртача иш ҳақи беш йиллик мобайнида 16—18 процент кўпайиб, 1980 йилда ойига камида бир юз етмиш сўмга етади. Тариф системасини такомиллаштириш мўлжалланаётганлиги иш ҳақининг рағбатлантирувчилик ролини оширишга ёрдам беради. Ўнинчи беш йилликда иш ҳақи минимумини, шунингдек маҳсулот ишлаб чиқарилмайдиган соҳа тармоқларидаги ўртача ҳақ оладиган ходимлар категорияларининг ставка ва окладларини ошириш тўла-тўкис тугалланади ва ишчи ҳамда хизматчилар иш ҳақи, ставкалари ва окладлари минимумини оширишнинг янги босқичи бошланади.

Партиянинг сиёсати шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги муҳим социал-иқтисодий ва маданий тафовутларни изчиллик билан бартараф этишни назарда тутади. Шу беш йиллик давомида колхозчиларнинг жамоат хўжалигидан оладиган даромадлари 24—27 процент кўпаяди, яъни уларнинг даромадлари ишчи ва хизматчиларнинг ўртача иш ҳақидан кўра тезроқ ўсади. Колхозларда меҳнат ҳақи меҳнат унумдорлигини ошириш асосида кўпайтирилади ҳамда колхозлардаги ва давлат қишлоқ хўжалик корхоналаридаги бир хил мураккабликдаги, оғирликдаги ва интенсивликдаги меҳнатга бир хил ҳақ тўлашни таъминлаш йўли билан такомиллаштирилади.

Ижтимоий истеъмол фондларидан аҳолига бериладиган тўловлар ва имтиёзлар беш йил мобайнида 28—30 процент кўпайтирилиб, 1980 йилга борганда камида бир юз ўн беш миллиард сўмликка етказилади. Шу фондлар ҳисобига бир қанча янги социал тадбирларни амалга ошириш кўзда тутилмоқда.

Беш йиллик планда товар оборотини юксак суръатлар билан ўстириш кўзда тутилган — унинг ҳажми 27—29 **процент кўпайтирилади.**

Даромадларнинг реал таъминланишини асосий истеъмол предметларининг стабил давлат чакана нархларини сақлаб қолиш ва зарур шарт-шароитлар вужудга келишига ва мол ресурслари тўпланишига қараб айрим турдаги молларнинг нархини камайтириш йўли билан гарантияланади. Бу ҳамма капиталистик мамлакатларни ўз гирдобига олган пулнинг қадрсизланиши таъсиридан халос бўлган планли экономикамизнинг ғалабаларидан биридир.

Янги беш йилликда мамлакатда **уй-жой қурилиши** оммавий равишда давом эттирила беради. Партия ишчилар синфи, деҳқонлар, зиёлиларнинг уй-жой шароитларини яхшилашни халқ фаровонлигини ошириш ишидаги бош вазифаларидан бири деб ҳисоблайди. Шу йиллар давомида 545—550 миллион квадрат метр умумий саҳнга эга бўлган уй-жой бинолари қуриб битказилади, уй-жой қурилиши сифати оширилади, уй-жойларнинг қулайлиги ва тузилиши яхшиланади.

Болалар боғчалари ва яслилари тармоғини ривожлантириш ҳам уй-жой қурилиши билан бевосита алоқадордир. Аёллар ижтимоий ишлаб чиқаришда кўпроқ банд бўлган районларда, катта саноат марказларида ва янги шаҳарларда, жумладан, мамлакатнинг Шарқидаги болалар муассасаларини биринчи галда қуриш учун ресурслар ажратиш кўзда тутилмоқда.

Беш йиллик планни ишлаб чиқиш вақтида СССР Госплани, Иттифоқдош республикаларнинг Госпланлари, Қурилиш министрликлари уй-жой қурилиши билан коммунал қурилиш ўртасидаги пропорциянинг тўғри бўлишига алоҳида эътибор беришлари ҳамда водопроводлар, газ тармоқлари, шаҳар транспорти, савдо корхоналари қурилишининг кечикишига йўл қўймасликлари зарур.

Ҳатто энг қийин вақтларда ҳам тузумимизнинг, социалистик жамиятимизнинг инсонпарварлиги совет кишиларининг **меҳнат шароитлари, сиҳат-саломатлигини муҳофаза қилиш** тўғрисидаги, **маълумот ва маданият даражасини ошириш** ҳақидаги ғамхўрликда ҳамиша яққол намоён бўлиб келган. Ўнинчи беш йилликда ҳам шу соҳаларда катта-катта социал тадбирлар белгиланган.

Аҳолининг сиҳат-саломатлигини қўриқлаш соҳасида медицина хизмати сифатини ошириш, врачлар ва ўрта малакали медицина ходимлари меҳнатини яхшироқ ташкил этиш, даволаш муассасалари иши самарадорлигини ошириш — янги беш йилликдаги асосий вазифаларнинг биридир.

Беш йилликда умумий таълим мактабини янада ривожлантириш мўлжалланмоқда. Ишчилар синфи сафига қўшиладиган ёш авлоднинг тобора кўпроқ қисми техника билим юртларида касб ўрганадиган бўлади, бу ерда касб ўргатиш билан бирга тўла ўрта маълумот ҳам берилади.

Айниқса фан ва техниканинг янги соҳаларида халқ хўжалиги учун мутахассислар тайёрлаб чиқариш кўпаяди.

Совет халқи моддий ва маданий эҳтиёжларини энг тўла қондириш партия иқтисодий сиёсатининг олий мақсадидир. Бу — планларимизнинг мақсади бўлиш билан бирга янги ишлаб чиқаришни, унинг самарадорлигини янада оширишнинг муҳим шарти ҳамдир.

Асосий йўналишлар лойиҳасида ишлаб чиқариш кўламларини янада ўстириш ва халқ хўжалиги ривожининг балансли бўлишини таъминлаш кўзда тутилган. Докладда ўнинчи беш йилликда совет экономикасини ривожлантиришнинг энг муҳим кўрсаткичлари келтирилади.

Биз халқ хўжалигининг ривожини интенсивлаш йўлидан олиб борар эканмиз, деб таъкидлади ўртоқ А. Н. Косигин, **халқ хўжалигидаги ва тармоқлардаги пропорцияларга** риоя этилишини, айниқса қатъият билан кузатиб туришимиз керак. **Жамғармаларни қишлоқ хўжалиги фойдасига қайта тақсимлаш** йўлини давом эттириш шу вазифага мос бўлиб тушади. Агар 1961-1970 йилларда ишлаб чиқариш қурилиши учун қишлоқ хўжалигига 110 миллиард сўм капитал маблағ ажратилган бўлса, 1971-1980 йилларда икки юз олтмиш миллиард сўм маблағ ажратилади.

Халқ хўжалигини балансли ривожлантириш, капитал маблағ сарфлашнинг рационал сиёсати билан, бутун қурилиш практикасини қатъиян яхшилаш билан ҳам кўп жиҳатдан **таъминланиши лозим.**

Ҳозирги беш йилликда ҳам, узоқ истиқболда ҳам экономиканинг балансли ўсишини таъминлашда **мамлакатнинг хом ашё ресурслари билан пухта таъминланиши** муҳим рол ўйнайди.

Меҳнат ресурсларидан рационал фойдаланиш — совет экономикасини ўнинчи ва ундан кейинги беш йилликлар давомида пропорционал ривожлантиришнинг асосий шартларидан биридир.

Шундай қилиб, мамлакатни ҳозирги вақтда ҳам, бундан буён анча узоқ муддат давомида ҳам ривожлантириш манфаатлари ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг ҳал қилувчи омиллари бўлган ишлаб чиқаришни ҳар тарафлама интенсивлашни, фан-техника тараққиётини жадаллаштиришни, меҳнат унумдорлигини ўстиришни талаб этади. Гап энг аввало сарфланган материал, меҳнат ва молиявий ресурслар бирлигидан олинадиган самарани кўпайтириш, ишлаб чиқариш фондларидан баракали фойдаланиш ҳақида боради. Шу боисдан мазкур масалалар ҳар бир корхона, қурилишда, ҳар бир совхоз ва колхозда пухта ишлаб чиқилиши ҳамда социалистик мусобақада тегишли ўринни эгаллаши лозим. Пировард натижада бу масалаларни ҳал этиш — ўнинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажариш учун энг асосий нарсадир.

Партиянинг иқтисодий сиёсати шунга асосланадики, халқ хўжалигини интенсивлаш йўлидан ривожлантириш учун фан-техника революциясининг ютуқлари социалистик хўжалик системаси афзалликлари билан узвий боғланган бўлиши зарур. Бу вазифани ҳал этишда **фан** муҳим роль ўйнайди.

Ижтимоий ишлаб чиқаришни интенсивлаштиришни жадаллаштириш учун бизнинг планли хўжалик системамиз **ягона техника сиёсатидан** фойдаланишга имкон берадики, бу сиёсат фан ва техника тараққиётининг барча йўналишларини бир-бирига мувофиқлаштиришни таъминламоғи лозим.

Фан-техника тараққиётининг ўнинчи беш йилликда алоҳида роль ўйнайдиган ва экономикани узоқ муддатни мўлжаллаб ривожлантириш истиқболларини белгилайдиган йўналишлари орасида докладда меҳнат қуролларини ишлаб чиқариш, технология процессларини такомиллаштириш, энергетика, материаллар ишлаб чиқариш, иқтисодий тежаш, фонд самарадорлигини ошириш, маҳсулот учун сарфланадиган материаллар масаласи алоҳида кўрсатиб ўтилган, **меҳнат унумдорлигини** оширишга алоҳида эътибор берилган.

Асосий йўналишлар лойиҳасида **планлаштириш ва бошқаришни, бутун хўжалик механизмини янада такомиллаштириш** йўллари белгилаб берилган. Маълумки, бу масалаларга КПСС XXIV съездида кўп эътибор берилган эди. Ўтган йиллар мобайнида съезд қарорларини бажариш борасида муайян ишлар қилинди. Бироқ, ташкил этишни ва бошқаришни бизнинг тараққиётимизнинг объектив эҳтиёжларига мувофиқ равишда янада такомиллаштириш ҳамон актуал вазифалигича қолмоқда. Леонид Ильич Брежнев таъкидлаганидек, «экономикага раҳбарлик қилишни яхшилаш тадбирларини... биз энг муҳим резерв деб билмоғимиз керакки, бу резервдан фойдаланиш ўнинчи беш йиллик планини муваффақиятли бажаришга ёрдам беради».

Янги беш йилликда планлаштириш органлари, министрликлар ва идораларнинг вазифаси, иқтисод фанининг вазифаси ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини оширишни кўзлаган ҳолда планнинг сифат кўрсаткичлари ролини анча оширишдан иборатдир.

План барча бўлимларининг, моддий ишлаб чиқариш барча тармоқларининг илғор **фан** билан узвий боғланишига интилиш планнинг бутун руҳига сингиб кетмоғи лозим. Планда фундаментал илмий тадқиқотларни авж олдириш ҳам, фан-техника тараққиёти билан бевосита боғлиқ бўлган амалий проблемаларни ҳал этиш ҳам назарда тутилган. Фан ва техника ютуқларини ишлаб чиқаришга жадал жорий этиш — бизнинг энг муҳим вазифаларимиздан биридир. Бусиз энди экономика интенсивлаш ва сифатни ошириш йўлидан олға томон муваффақиятли ҳаракат қила олмайди.

Бизда янги беш йиллик план учун биринчи марта энг муҳим илмий-техникавий проблемаларни ҳал этиш юзасидан конкрет программалар тузиб чиқилганки, улар зарур ишларнинг бутун комплексини, шу жумладан янги техникани саноатда ўзлаштиришга тайёргарлик кўриш тадбирларини ҳам белгилаб беради. Бу программаларда кўзда тутилган топшириқлар ресурслар билан таъминланиши, ишлаб чиқариш, капитал қурилиш, материал-техника, таъминот планлари билан боғланган бўлиши лозим, фан ва техника давлат комитети ана шу программаларни бажариш устидан мунтазам контролни таъминламоғи лозим.

Энг муҳим илмий-техникавий, иқтисодий ва социал проблемалар бўйича комплекс программаларни ишлаб чиқиш планлаштиришни такомиллаштиришнинг муҳим йўналиши бўлиб қолиши керак. Комплекс программалар ягона халқ хўжалик плани доирасида ресурсларни асосий проблемаларни ҳал этишга қаратиш ва тармоқлараро масалаларни муваффақиятли ҳал этиш имконини беради.

Биз ҳозирдаёқ янги беш йиллик планини тузишга тайёргарлик юзасидан кўп ишлар қилиб қўйдик, деди ўртоқ А. Н. Косигин. Асосий йўналишлар лойиҳаси ўтган беш йиллик олдида бўлганига қараганда кўпроқ даражада халқ хўжалигини ривожлантиришга оид бутун бир қатор масалаларни конкретлаштириб беради. Ўнинчи беш йилликнинг биринчи йили бўлмиш 1976 йил плани тасдиқланди. Планлаштириш органлари беш йиллик планини йилларга бўлиб чиққан ҳолда анча қисқа муддатларда ҳамда айни чоқда 1977 йилда халқ хўжалигини ривожлантириш планини анча қисқа муддатларда тузиш имкониятига эгадирлар. Бу принципиал аҳамиятга эга. Чунки бизнинг планлаштиришимиздаги катта камчиликлардан бирини — халқ хўжалик планлари лойиҳаларини узоқ муддат давомида тузиш практикасини бартараф этиш имконини берадики, лойиҳаларни узоқ муддат давомида тузиш натижасида планлаштириш органлари, бинобарин, Иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари, министрликлар ва идоралар, мамлакатдаги иқтисодий бошқарувнинг барча органлари планларнинг ижроси устидан контроль қилиш ишлари сусайиб кетишига йўл қўяр эдилар. Бунга КПСС Марказий Комитетининг Ҳисобот докладида жиддий эътибор қаратилган.

Ўнинчи беш йилликда партия томонидан ишлаб чиқилган **бошқарув ташкилий структурасини** яхшилашга қаратилган йўл давом эттирилади. Саноатнинг баъзи бир тармоқларини бошқаришнинг бош схемала-

(Давоми учинчи бетда)

Ўртоқ А. Н. КОСИГИН докладининг давоми

(Боши иккинчи бетда).

ри тасдиқланди. Шу муносабат билан докладда беш йиллик мобайнида саноатда ишлаб чиқариш бирлашмаларини тузиш тугалланиши уқтириб ўтилди. Капитал қурилишда бошқаришнинг бош схемалари тузиб чиқилиши ва жорий этилиши керак. Оммавий ва кўп серияли ишлаб чиқариш бирлашмалари ва корхоналарини узоқ муддатли бевосита алоқа қилиб туришга кўчиришни тугаллаш кўзда тутилади.

Бизнинг хўжалик механизмимизнинг бошқа жиҳатлари ҳам янги вазият ва янги вазифалар ҳисобга олинган ҳолда такомиллаштирилади. Ишлаб чиқариш бирлашмаларини барпо этиш фондлар учун ҳақ тўлаш ва бюджетга бошқа тўловлар, фойдаларни тақсимлаш ва иш ҳақи фондини ҳосил қилиш нормативлари каби стабил (беш йиллик) иқтисодий нормативларнинг ролини ошириш имконини беради.

Хўжалик фаолиятининг самарадорлигини ошириш ишида меҳнатга ҳақ тўлаш ва мукофотлаш системасининг роли ошмоғи лозим.

Докладда хўжалик ҳисобини мустаҳкамлаш учун, шунингдек молия ва кредит механизмининг таъсирчанлигини ошириш зарурлиги уқтириб ўтилади.

Халқ хўжалигини планли ривожлантириш, товар оборотини ўстириш ва баҳоларнинг стабил бўлиши негизида мамлакатда пул муомаласининг янада мустаҳкамланиши ҳамда совет сўмининг харид қуввати барқарорлиги таъминланади.

Партия хўжалик механизмини такомиллаштиришда ҳамиша хўжалик кадрларининг **ташаббусини ва социалистик тадбиркорлигини** авж олдиришга муҳим ўрин бериб келди. Янги илмий ва техникавий ечимлардан, меҳнатни ва бошқарувни ташкил этишнинг илғор усулларидан актив фойдаланиш, ишлаб чиқариш резервларини ижодий тарзда излаш, ўзгариб турувчи эҳтиёжлар ва талабни диққат билан ҳисобга олиш — ҳозирги совет хўжалик ходимидан талаб қилинадиган нарсалар ана шулардир.

Давлат топшириқларини, шартнома мажбуриятларини бажариш учун, ишнинг сифати учун хўжалик раҳбарларининг масъулиятини ошириш мақсадида танқид ва ўз-ўзини танқидни янада кенгроқ кўламда ривожлантириш, ижрони контроль қилиш ва текшириш ишини яхшилаш, хўжаликни бошқаришнинг барча бўғинларида ленинча иш услубининг қарор топишига қатъият билан эришиб бориш зарурдир.

Партия ўнинчи беш йилликда мамлакат олдига қўйётган юксак мақсадлар жамиятимиз ҳаётида кўп янги нарсаларни вужудга келтирмоқда. Бу эса оммавий **социалистик мусобақа** учун айниқса характерли бўлиб улар ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, зиёлиларнинг хўжалик фаолияти барча жиҳатларига таъсир ўтказишнинг самарали методлари бўлиб қолди.

Хом ашё, материаллар, комплектловчи буюмлар етказиб берувчи корхоналар коллективларининг тайёр маҳсулот чиқарувчи завод ва фабрикалар коллективлари билан мусобақаси тобора кенг кўламда авж олиши беш йиллик вазифаларини ҳал этиш учун жуда муҳимдир. Бу мусобақанинг халқ хўжалик планларини тўла ва ошириб бажаришга комплекс таъсир кўрсатишини кучайтиради, хом ашёдан тортиб то пиравард маҳсулотга қадар ишлаб чиқаришнинг барча босқичларида сифатни ошириш имконини беради.

Бизнинг халқ хўжалигимизни халқаро меҳнат тақсимотига янада чуқурроқ қўшиш, **ташқи иқтисодий ҳамкорликни узоқ** муддатли асосга бундан буён ўтказиб бориш ўнинчи беш йилликнинг характерли белгиси бўлади. Шу сабабли ташқи иқтисодий алоқаларнинг самарадорлигини ошириш ҳам бизнинг муҳим вазифаларимиздан бирига айланмоқда. Биз ана шу вазифани ҳал қилмоқ учун анъанавий товарлар ҳисобига ҳам, маҳсулотларнинг янги турлари ҳисобига ҳам мамлакатнинг экспорт қилиш потенциалини планли равишда кенгайтириб бориш ниятидамиз.

Ҳамма мамлакатлар билан ташқи иқтисодий алоқаларни кенгайтириш партиямизнинг халқаро ишлардаги йўлига мос келади.

Биз бундан буён ҳам **социалистик мамлакатлар билан** ҳамкорликни ривожлантириш ва мустаҳкамлашга ғоят катта эътибор берамиз.

Докладда **социалистик мамлакатлар билан** ҳамкорликни ривожлантириш ва мустаҳкамлаш программаси баён этилган. Совет Иттифоқи **ривожланаётган мамлакатлар билан** ўз ҳамкорлиги мустаҳкам ва ўзаро манфаатли меҳнат тақсимоти характерига эга бўлишдан манфаатдор эканлиги уқтириб ўтилади. **Ривожланган капиталистик мамлакатлар билан** бизнинг иқтисодий муносабатимиз халқаро кескинлик юмшаб бораётган шароитда янги фазилатлар касб этмоқда, бу муносабатлар Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик юзасидан кенгашнинг Якунловчи актида баён этилган принциплар асосида муваффақият билан кенгайиб бориши мумкин.

1976 — 1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари лойиҳасида қўйилган социал ва иқтисодий вазифалар коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичидаги партия сиёсатига тўла-тўкис мувофиқдир. Халқ турмуши даражасини янада юксалтириш, ишлаб чиқаришни интенсивлаштириш, иш сифатини ошириш — бу айни чоқда узоқ вақтга мўлжалланган вазифалар бўлиб, бу вазифалар ўнинчи беш йилликдан кейин ҳам ҳал қилинаверади. Умуман ривожланиш ва тараққий этиш проблемалари каби улар ҳам ҳамма вақт жамият олдида тураверади. Ўнинчи беш йилликка келганда унинг хусусияти шундан иборатки, биз худди ана шу йилларда халқ хўжалигида ижтимоий ишлаб чиқаришни ўстиришнинг интенсив, сифат омилларидан устун даражада фойдаланишга ўтишни тугаллаш учун иложи бўлган ҳамма ишларни қилишимиз лозим бўлади.

III. САМАРАДОРЛИКНИ ВА СИФАТНИ ОШИРИШ АСОСИДА МОДДИЙ ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИНГ РИВОЖЛАНИШИ

Беш йилликнинг социал-иқтисодий вазифаларига мувофиқ моддий ишлаб чиқаришни янада ривожлантириш, унинг структурасини такомиллаштириш, маҳсулотнинг сифатини ва техникавий даражасини ошириш программаси асосий йўналишлар лойиҳасида баён қилиб берилди. Бутун ишлаб чиқаришни кўпайтириш миқёслари жиҳатидан ўнинчи беш йиллик бундан олдинги беш йилликларнинг ҳар қайсисига нисбатан анча устунроқ туради.

Саноат маҳсулоти беш йил ичида 35-39 процент кўпаяди. Оғир индустрияни, айниқса фан-техника тараққиётини тезлаштиришдаги белгиловчи мавқе тўла равишда сақланиб қолади. «А» группаси тармоқларининг маҳсулоти 38-42 процент кўпаяди.

Саноатнинг ҳар бир тармоғи олдига катта-катта вазифалар қўйилди. Мўлжалланаётган топшириқлар ҳар қанча катта бўлса ҳам лекин реал топшириқлар бўлиб, хўжалик моҳирлик билан бошқарилганида ошиғи билан бажарилиши мумкин.

Машинасозлик ва аввало меҳнат қуроллари ишлаб чиқариш моддий ишлаб чиқаришдаги барча тармоқларнинг техникавий даражасини оширишда ва сифат кўрсаткичларини яхшилашда биринчи даражали роль ўйнайди. Беш йил ичида, машинасозлик 1,6 баравар чамаси ўсиши керак. Шу билан бирга атом машинасозлигини, металлургия, химия машинасозлигини, шунингдек электротехника, радио, электроника, станоксозлик саноатининг ва асбобсозликнинг бир қанча тармоқларини жадал ўстириш кўзда тутилади. Шу тариқа халқ хўжалигининг барча тармоқларини ривожлантиришда сифат жиҳатидан катта силжишлар рўй бериши учун негиз яратила беради.

Техника соҳасида ўтказилаётган ягона сиёсат машинасозлик олдига бир қанча умумий талаблар қўядики, бу тўғрида гапириб ўтдик. Докладда беш йиллик планда биз қўл ишларини кескин равишда камайтирадиган ва ҳамма тармоқларда меҳнат унумдорлигини ўстиришни таъминлайдиган техникани ишлаб чиқариш борасида махсус топшириқлар берилиши кераклиги таъкидлаб ўтилади. Сермеҳнат ва оғир қурилиш ишларини, кўтариш-ташиш, юкларни ортиш-тушириш ишларини ҳамда омборлардаги ишларни механизациялаш воситаларини ишлаб чиқариш икки баравар чамаси кўпайтирилади. Шундан кейин А. Н. Косигин энергетика машинасозлиги, қишлоқ хўжалиги машинасозлиги, металлургия саноати учун асбоб-ускуналар ишлаб чиқариш, радио ва электрон саноати, приборсозлик, химия ва нефть машинасозлиги каби машинасозлигимизнинг баъзи тармоқлари олдида турган вазифаларга тўхталиб ўтди. Докладчи енгил ва озиқ-овқат саноати учун яратиладиган асбоб-ускуналарнинг кўпгина принципиал янги турлари тўғрисида гапирди.

Совет Иттифоқи, дейилади яна докладда, ўзининг ёқилғи-энергетика ресурслари негизида ўз экономикасини ривожлантираётган жаҳонда бирдан-бир йирик индустриал давлатдир. Бу эса экономикамизнинг жиддий афзаллиги ва экономикамизни муттасил ўстираверишнинг жуда муҳим шарт-шароитидир. лекин бу афзалликни тўла равишда ишга солмоқ учун ресурслардан рационал ва тежамли равишда фойдаланиш зарур. Энергетика потенциалимиз бундан буён асосан гидроэнергия, атом ёқилғи ва арзон кўмирлар ҳисобига ўсиб бориши учун шу беш йилликда тегишли негиз яратиб берилади. Нефть ва газга келганда, уларни қазиб олишдаги, ўсиш технология эҳтиёжларига тобора кўпроқ даражада йўналтирилаверади.

Ўртоқ А. Н. Косигин ёқилғи-энергетика баланси структурасини такомиллаштириш ва ёқилғининг ҳамма турларидан тағин ҳам рационалроқ фойдаланиш тадбирларини таърифлаб берди. Бу тадбирларнинг амалга оширилиши 1980 йилда бир юз эллик миллион тоннадан кўпроқ шартли ёқилғини тежаб бериши лозим. Бу чоралар мамлакатни энергия билан нормал таъминлаб туришга имкон беради ҳамда халқ хўжалигининг барча тармоқларини барқарор ўстириш учун шароит вужудга келтиради.

Экономикани интенсивлаштириш ва унинг самарадорлигини ошириш халқ хўжалигини конструкцион материаллар билан таъминлаб турувчи **қора, рангли металлургия, химия** сингари тармоқлар олдига катта талаблар қўймоқда. Янги беш йилликда бу тармоқлар олдига катта вазифалар қўйилади. Докладда беш йиллик план шу тармоқлар олдига, шунингдек ўрмон, ёғочсозлик ва целлюлоза-қоғоз саноати олдига, бинокорлик материаллари ва қурилиш конструкциялари саноати олдига қўядиган асосий вазифалар ҳақида гапирди.

Ўнинчи беш йилликдаги хўжалик фаолиятининг миқёслари, саноатда, айниқса унинг металлургия, химия сингари тармоқларида қўлланилаётган замонавий технологик жараёнларнинг ўзига хос хусусиятлари **атроф муҳитни муҳофаза қилишга доир** махсус тадбирлар кўришни зарур иш қилиб қўймоқда. Саноат тармоқларининг кўпчилигида бу мақсадлар учун катта ҳажмда маблағлар ажратилади. Зарарли моддаларни атмосферага чиқариб юборишга қарши курашнинг янги методлари ва воситалари амалда қўлланиладиган бўлиб қолади. сув ва ўрмон ресурсларидан комплекс ва рационал равишда фойдаланиш ҳамда бу ресурсларни сақлаш чоралари кўзда тутилади. Барча саноат тармоқларида ишлатилган сувлардан қайта-қайта фойдаланишга ўтилади. Сув сингари жуда қимматли табиий ресурсдан рационал равишда фойдаланиш катта иқтисодий проблемадир.

Бизнинг мамлакатимиз сув ресурсларига бой, лекин бу ресурслар территориялар бўйлаб жуда нотекис тақсимланган. Сувга бўлган эҳтиёж жуда тез ўсиб бормоқда. аммо дарё сувларини районлараро тақсимлаш лойиҳаларининг амалга оширилиши анча капитал маблағ сарфлашни талаб қилибгина қолмай, балки шу билан бирга узоқ вақтни ҳам талаб қилади.

Шу сабабли Марказий Комитетнинг Ҳисобот докладида қишлоқ хўжалик масалаларига алоҳида ўрин берилди. КПСС Марказий Комитетининг 1965 йил март Пленумида ишлаб чиқилган партиянинг аграр сиёсатини изчиллик билан ва оғишмай амалга ошириш янги беш йилликдаги бутун ишларимизнинг асосий йўналишларидан биридир. Аграр сиёсатимизнинг мақсади Леонид Ильич Брежневнинг ушбу съезддаги докладида аниқ ифодалаб берилди. Бу мақсад шуки, қишлоқ хўжалигини юксак даражада самарали ва юксак даражада унумли тармоққа айлантиришимиз, қишлоқ хўжалиги маҳсулоти билан мамлакатни муттасил таъминлаб туриш даражасини анча оширишимиз. бу маҳсулотнинг сифатини яхшилашимиз, халқ хўжалигининг мана шу муҳим тармоғини ривожлантиришнинг об-ҳаво шароитига боғлиқлигини камайтиришимиз ҳамда шаҳар ва қишлоқдаги турмуш шароитини янада бир-бирига яқинлаштириш борасида анча олға силжишимиз лозим. Шундан кейин докладда 1976—1980 йилларда қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштиришнинг ўртача йиллик ўсиши ҳақида маълумотлар келтирилади.

Ўнинчи беш йилликда қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга 171,7 миллиард сўм ёки ажратиладиган капитал маблағ умумий ҳажмининг тўртдан бир қисмидан кўпроғи сарфланади. Қишлоққа техника, ўғит ва бошқа моддий-техникавий ресурслар етказиб берувчи саноат тармоқларига анчагина маблағ ажратилади.

Ерларни мелиорациялаш натижасида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини юксалтириш ва интенсивлаштириш учун жуда катта имкониятлар вужудга келади.

Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини химиялаштириш йўли билан ҳам ҳосилдорликни анча кенг миқёсда оширишга эришилади.

Беш йиллик планда кўзда тутилган чора ва тадбирлар асосида қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштиришнинг йиллик ўртача миқдорини 14—17 процент кўпайтириш мўлжалланмоқда. Ҳар йили олинадиган дон ҳосилининг ўртача миқдори 18—21 процент кўпайиши ва 1976—1980 йилларда йилига 215—220 миллион тоннани ташкил этиши лозим.

Докладчи маҳсулот етиштиришнинг кўпайтирилиши аввало барча қишлоқ хўжалиги экинларининг ҳосилдорлигини ҳамда чорвачиликнинг маҳсулдорлигини ошириш йўли билан таъминлаш лозимлигини таъкидлаб ўтди. Ўтган беш йилликда дон экинларининг ва бошқа бир қанча экинларнинг ҳосилдорлиги бирмунча ошган бўлса ҳам, аммо бизда картошка ва кунгабоқарнинг ҳосилдорлиги аслини олганда кўпаймади. қанд лавлагининг, гречиханинг ҳосилдорлиги эса ҳатто пасайиб кетди. Бунга об-ҳаво шароитининг ноқулай келганлиги ҳам таъсир қилди албатта. Лекин ҳамма айбни об-ҳавога қўявериш ярамайди.

Ўнинчи беш йилликда ҳамма колхозлар ва совхозларда техникадан фойдаланишни яхшилаш, минерал ўғитларнинг нобуд бўлишига йўл қўймаслик, инженерлик-техникавий ва агрохимия хизмати кўрсатиш даражасини ошириш борасида катта чора-тадбирлар амалга оширилиши лозим.

Хўжаликлараро кооперациялаш ва агросаноат интеграцияси негизида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришни ихтисослаштиришга ва концентрациялашга катта эътибор берилади. Леонид Ильич Брежнев уқтириб ўтганидек, бу қишлоқ хўжалигимизни ривожлантиришнинг асосий йўлидир. Одатда ихтисослаштирилган хўжаликларда иқтисодий кўрсаткичларнинг ҳаммаси, шу жумладан меҳнат унумдорлиги ҳам анча юқори. Биз бу йўлда катта ишлар қилишимиз керак. Қишлоқ хўжалиги маҳсулотини харид қилишни тўғри жойлаштириш системаси бу ишнинг муваффақиятига кўп жиҳатдан ёрдам беради. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини саноат негизига кўчириш илғор техникани ва технологияни жорий қилиш учун энг қулай шароит яратиб берибгина қолмасдан, шу билан бирга қишлоқни социалистик қайта қуришни давом эттириш учун ҳам катта аҳамиятга эга бўлади.

Енгил саноатнинг ва озиқ-овқат саноатнинг ривожлантирилиши қишлоқ хўжалиги билан чамбарчас боғлиқдир, деб давом этди докладчи, ўнинчи беш йилликда енгил саноат ва озиқ-овқат саноати маҳсулоти 26-28 процент кўпаяди. Умуман олганда, халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқарувчи тармоқларда маҳсулотнинг кўпайиши 30—32 процентни ташкил этади.

Техника эҳтиёжлари учун қимматли қишлоқ хўжалик хом ашёси сарфини қисқартириш — озиқ-овқат саноатида аҳоли учун маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш резервларидан биридир.

Ўтган беш йилликда партия XXIV съездининг Директиваларига мувофиқ мамлакатда хизмат кўрсатиш соҳасини, жумладан савдо тармоқларини кенгайтириш учун кўп иш қилинди. Шаҳарларда ва қишлоқ жойларда кўпгина янги магазинлар очилди, савдо-сотиқ маданияти юксалди. Аммо биз савдо-сотиқ аҳолининг ўсиб бораётган эҳтиёжларини қондирмоқда, деб айта олмаймиз. Савдо ташкилотлари шаънига кўпгина ҳаққоний таъналар айтилмоқда. Савдо ходимлари янги беш йилликда мавжуд камчиликларни йўқотиш, аҳолига хизмат кўрсатишни тубдан яхшилаш, савдо-сотиқнинг саноат ва қишлоқ хўжалиги билан алоқасини мустаҳкамлаш учун куч-ғайрат сарф қилишлари лозим. Шу билан бирга халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарадиган корхоналар ва ишлаб чиқариш бирлашмалари аҳолининг ва савдо ташкилотларининг эҳтиёжларини яхшироқ ўрганиб чиқишлари керак. Шу мақсадда уларга фирма магазинларини очиш ҳуқуқи берилди. Бинобарин, улар бу ҳуқуқдан иш манфаатларини кўзлаб кенг фойдаланишлари керак.

Шундан кейин докладчи ўнинчи беш йилликда транспорт ва алоқанинг барча турларини ривожлантириш планларини анализ қилиб берди.

Саноат, қишлоқ хўжалиги ва транспортнинг ҳамма соҳалари олдига қўйилган вазифаларнинг ҳал этилиши **капитал қурилишни** ташкил этишга кўп жиҳатдан боғлиқ бўлади. Ўнинчи беш йилликда олти юз ўттиз миллиард сўм миқдорида капитал маблағ ажратиш кўзда тутилган, яъни бу маблағлар 1971—1975 йиллардаги қирқ икки процент ўрнига 25 процентгина ортади. Шу сабабли, капитал маблағларнинг самарадорлигини ошириш масалалари биринчи ўринга қўйилади.

Янги беш йилликда капитал ишлар ҳажми молиявий ва моддий ресурсларимизга тамомила мос бўлиши керак.

Асосий йўналишларнинг Марказий Комитет томонидан маъқулланган лойиҳасида масалага худди шу тарзда ёндошилган. Шу сабабли министрликлар ва идоралар қўшимча капитал маблағлар ажратилишини талаб қилмай. капитал ишларнинг планда белгиланган ҳажмини бажариш ва янги ишлаб чиқариш қувватларини ўз вақтида ишга туширишни ўз вазифалари деб билишлари керак.

Қурилишнинг қимматини камайтиришга жуда катта эътибор берилади. Қурилишнинг қиммати ўнинчи беш йилликда 3—5 процент камайтирилиши лозим. Бошқа тадбирлар билан бир қаторда бу чора ҳам маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун сарфланадиган капитал маблағлар улушини камида беш процент қисқартириш ва шу тариқа, саноатда қўшимча равишда салкам ўн икки миллиард сўмни тежаш имконини беради.

Ишлаб чиқарувчи кучларни жойлаштириш. Ўнинчи беш йилликда СССР ягона хўжалиги доирасида мамлакатимиздаги Иттифоқдош республикалар билан районлар ўртасидаги иқтисодий алоқалар анча мустаҳкамланади. меҳнатни территориал тақсимлашнинг самарадорлиги ортади, ҳар бир республиканинг, ҳар бир районнинг умумдавлат вазифаларини ҳал этишга қўшадиган ҳиссаси кўпаяди. Партиянинг миллий ленинча сиёсатига мувофиқ барча Иттифоқдош ва автоном республикаларнинг, иқтисодий районлар. автоном областлар ва миллий округларнинг экономикасини анча юксалтириш таъмин этилади.

Ўнинчи беш йилликда планли социалистик экономикамизнинг бирлиги ва республикаларнинг кенг ташаббуси негизида уларнинг тараққиёт даражаларини бараварлаб бориш давом эттирилади.

Шарқдаги районлар ва хусусан Сибирь илдам суръатлар билан ривожлантирилади. Сибирда саноат ишлаб чиқаришини қарийб 1.5 баравар кўпайтириш мўлжалланади.

Мамлакатнинг бепоён территориясида ишлаб чиқарувчи кучларни рационал жойлаштириш катта ва масъулиятли вазифадир. Бу вазифанинг бажарилиши бутун хўжалигимизни янада самаралироқ уюштиришга ёрдам беради.

* * *

Ярим асрдан сал камроқ вақтдан буён Совет Иттифоқининг иқтисодий тараққиёти беш йиллик планлар асосида белгиланиб келмоқда. Беш йиллик планлар совет кишиларининг бир неча авлоди учун ажойиб коммунистик партия мактаби бўлиб қолди. Беш йиллик планларни тўла ва ошириб бажариш учун ўтказилаётган оммавий социалистик мусобақа давомида ишчилар синфининг, деҳқонларнинг, зиёлиларнинг буюк ижодий имкониятлари рўёбга чиқмоқда. Улар партиянинг режалари ва планларини замонамизнинг реал воқелигига айлантиришга қодир эканликларини бутун дунёга намойиш қилдилар.

Биз ўнинчи беш йилликни самарадорлик ва сифат беш йиллиги деб атаймиз. Совет экономикаси шундай босқичга эришдики, бу босқичда кишиларнинг юқори сифатли истеъмол буюмларига бўлган эҳтиёжларини қондириш, шунингдек ишлаб чиқариш жараёнига энг янги техника ва технологиядан фойдаланиш олға қараб ҳаракат қилиб боришнинг шарти бўлиб қоляпти.

Бутун ишимизнинг сифатини ошириш ижтимоий бойликдан оқилона ва тежаб фойдаланишга хизмат қилади. Коммунистлар аскетизмнинг, кишилар эҳтиёжларини сунъий равишда чеклаб қўйишнинг тарафдорлари эмас. Бунинг аксича, инсоннинг барча қобилиятларини бемалол ва тўла-тўкис рўёбга чиқариш коммунистик жамиятга хос хусусиятдир. Инсоннинг ижодий ютуқлари ҳаётнинг қулай моддий шарт-шароитларини вужудга келтиришни ҳам кўзда тутади. Аммо бизнинг социалистик ҳаёт услубимиз капитализм шароитида мавжуд бўлган исрофгарчиликка, моддий бойликларни, меҳнат, энергияни ўринсиз сарфлашга йўл қўймайди.

Самарадорлик ва сифатни ошириш вазифаси фақат техникавий ва иқтисодий вазифа бўлиб қолмай, социал, идеологик вазифа ҳамдир. Бу вазифа Совет жамиятининг бундан буёнги тараққиёт жараёнида ҳам ҳал этилади. Шу билан бирга бу вазифанинг ҳал этилиши социалистик ижтимоий муносабатларни, коммунистик жамиятда яшаш нормаларини мустаҳкамлаш ва такомиллаштиришга ёрдам бериши керак.

Бизда янги беш йилликда мўлжалланган вазифаларни муваффақиятли ҳал этиш учун барча имкониятлар — қудратли иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий потенциал, шонли ленинчи партия раҳбарлигидаги совет халқининг ижодий куч-ғайрати мавжуддир. Беш йиллик планнинг муваффақиятли бажарилиши бизнинг ўзимизга, барча совет кишиларига боғлиқдир.

Меҳнаткашлар ижодий ташаббусининг ўсиб бораётганлиги, партия кишиларни умумий иш учун масъулиятни сезиш руҳида тарбиялаганлиги — буларнинг ҳаммаси пиравард натижада янги беш йилликнинг муваффақият қозониши, коммунизм учун курашда қўлга киритиладиган ҳамма ғалабаларимизнинг ҳал қилувчи омилидир.

XXV съезд Коммунистик партиянинг ички ва ташқи сиёсати бирлигини яққол намойиш қилмоқда. Бу бирлик ғоят узвий бирлик бўлиб, партиянинг ички сиёсати ҳам, ташқи сиёсати ҳам коммунистик жамият қуришдан иборат бўлган энг олижаноб ва инсоний мақсадга хизмат қилаётганлиги билан белгиланади. Шунинг учун ҳам барча асосий кучларимиз ва ресурсларимиз тинч бунёдкорлик мақсадларини рўёбга чиқариш ва халқнинг фаровонлигини юксалтиришга сарф қилинмоқда. Биз шу мақсадда халқаро майдондаги имкониятларимиздан фойдаланмоқдамиз. барча халқлар учун тинчлик ва осойишталик негизларини мустаҳкамлаш йўлида ҳаракат қилмоқдамиз.

Янги беш йиллик ўз характери билан, бутун йўналишлари билан тинчлик беш йиллиги, халқаро кескинликни тобора юмшатиш беш йиллигидир. Бу беш йиллик совет халқининг тинч қурилишдан астойдил манфаатдор эканлигини, Коммунистик партия ва Совет давлатининг тинчликсеварлик сиёсатини бутун инсониятга яна бир намойиш қилади.

Ўртоқ А. Н. Косигин докладининг охирида бундай деди: биз жаҳон тараққиётининг КПСС Марказий Комитети Бош секретари Леонид Ильич Брежнев томонидан съездга қилинган ҳисобот докладида чуқур баён қилинган прогрессив тенденциялар янада кенг қулоч ёйди ва бу нарса тинчлик, демократия ҳамда социализм кучларининг манфаатларига тўлик жавоб беради, деган қатъий ишонч билан асримизнинг охирги чорагига қадам қўймоқдамиз. Бизнинг ленинчи партиямиз, бутун совет халқи қарийб олтмиш йилдан буён улуғ мамлакатимизда янги ҳаётнинг актив бунёдкори сифатида иш кўриш билан кифояланмай жаҳон тарихининг бутун боришига ғоят кучли, самарали таъсир кўрсатаётганликларидан ҳам табиий мамнуният туйғуларига тўлиб тошгандирлар.

Бизнинг олдимизда мамлакатимизда коммунистик жамият қуриш йўлидаги янги беш йиллик турибди. Шу йилларда партиянинг, бутун совет халқининг ижодий, бунёдкорлик фаолияти XXV съезд томонидан қўйилган улуғвор вазифаларни ҳал этишга қаратилади. Съездимиз ишининг бориши ўнинчи беш йиллик қаҳрамон ишчилар синфининг, шонли колхозчи-деҳқонларнинг, халқ зиёлиларининг коммунистлар улуғ ленинчи партиямиз ғояларининг тантанаси йўлида эришадиган янги тарихий зафарлар билан тугалланишига чуқур ишонч туғдиради' **(Ўртоқ А. Н. Косигин доклади зўр эътибор билан тингланди ва бир неча марта қарсаклар билан бўлиниб турди).**

ПАРТИЯ РЕЖАЛАРИ ИЛҲОМЛАНТИРМОҚДА

ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ИЛҒОРЛАРИНИНГ СЛЁТИ

Барча совет кишилари қатори тошкентликларнинг ҳам қалби, фикр-ўйлари шу кунларда Москвага, Кремлнинг Съездлар саройига қаратилган. Биз мамлакатимизнинг КПСС XXIV съездидан сўнг эришган зафарлари билан қувонамиз, КПСС Марказий Комитетининг ҳисобот докладида ўнинчи беш йилликка белгиланган улуғвор вазифаларни сўзсиз бажариш ҳисси билан яшаяпмиз.

Ҳамза район ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторларининг кеча бўлиб ўтган, КПСС XXV съездига бағишланган слёти ана шу фикрлар билан суғорилган эди.

Слётни Ҳамза район партия комитетининг биринчи секретари Т. Эргашев қисқача кириш сўзи билан очди. У район коллективлари ва ташкилотларида ҳукм сураётган юксак меҳнат кўтаринкилиги ҳақида гапирди.

Ҳамза райони саноат корхоналарининг 539 нафар ишлаб чиқариш илғори «Ўнлар ташаббуси»ни қўллаб-қувватлади. Пластмасса буюмлари фабрикасининг пармаловчиси С. Шокирова, ремонт-механика заводининг слесари В. Худяков, «Узсельхозтехника» тажриба ремонт-механика заводининг слесари Т. Мирзаев, 6-темир-бетон буюмлари заводининг Н. Логинов бошлиқ бригадаси ва бошқалар шулар жумласидандир.

◆ «ЎНЛАР ТАШАББУСИ»НИ ҲАМЗА РАЙОНИНИНГ 500 ДАН ЗИЁД МЕҲНАТКАШЛАРИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАДИ.

◆ ШИОР: «СИФАТ БЕШ ЙИЛЛИГИГА—ИШЧИ КАФОЛАТИ».

Ишлаб чиқариш новаторларининг сафи тобора кенгайиб бораётгани айниқса қувончлидир. Бу — ватанпарварлик ташаббусларининг ҳаётий кучини, уларнинг умумхалқ характерини яна бир карра намоён этади.

Ташаббускорлар қаторида, уларни қўллаб-қувватлаганлар орасида кўпгина ёшлар бор. Жумладан, слёт залида «Узсельхозтехника» тажриба ремонт-механика заводининг слесари коммунист Тоҳиржон Мирзаев ўтирибди. У бошлиқ комсомол-ёшлар бригадаси КПСС XXV съезди шарафига қабул қилган мажбуриятларини муддатидан илгари адо этди.

Слёт қатнашчилари залда ҳозир бўлган Мирзаевнинг ота-онасига мана шундай меҳнатсевар йигитни тарбиялаганликлари учун миннатдорчилик изҳор қилдилар. В. П. Чкалов номли авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг пешқадам йиғувчиси Сергей Шевалевнинг ота-онасига ҳам самимий сўзлар айтилди.

Минбарда Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, «Тошсельмаш» заводининг йўнувчи токари Б. Ефремов:

— Заводимиз коллективи, — деди у,— КПСС Марказий Комитетининг ҳисобот докладини катта эътибор билан қайта ва қайта ўрганиб чиқмоқда. Бу улкан сафарбарлик кучига эга бўлган ҳужжатдир. Корхонамиз коллективи ҳозир «Бугун кечагидан, эртага эса бугунгидан яхшироқ меҳнат қиламиз» шиори остида меҳнат қиляпти. Шахсан ўзим съезд ўз ишини давом эттираётган шу кунларда топшириқларимни 200 процент ва ундан ҳам ошириб адо этяпман. Мен 1980 йилнинг охиригача икки беш йиллик топшириқларини адо этиш мажбуриятини олганман.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, В. П. Чкалов номли авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг йиғувчи слесари Н. Маннопов шундай деди:

— КПСС Марказий Комитетининг ҳисобот докладини ўрганар экансан, эришилган муваффақиятлардан ва совет кишиларининг фаровонлигини янада оширишга қаратилган ўнинчи беш йиллик вазифаларининг улканлигидан фахрланиш ҳамда қувонч туйғуларини ҳис этасан.

Бирлашма коллективи 23 февралда икки ойлик план муваффақиятли бажарилганлиги ҳақида рапорт берди. Корхонада 330 коллектив «Беш кунлик топшириқ — тўрт кунда» ташаббуси билан чиққан шаҳримиз илғор бригадаларининг ҳаракатини қўллаб-қувватлаб, сифатига ишчи кафолатини берган ҳолда меҳнат қилаяпти.

Мен иш жойини ташкил этишни такомиллаштиришга, ишлаб чиқаришни тайёрлашга, йиғув технологиясини яхшилашга алоҳида эътибор беряпман. Белгиланган планларнинг муваффақиятли бажарилиши, меҳнат унумдорлигини оширишнинг гарови ана шунда.

— КПСС XXV съезди ўз ишини давом эттираётган ана шу кунларда коллективимизда юксак меҳнат кўтаринкилиги ҳукм сурмоқда,— деди тепловоз депосининг машинисти А. Матвеев. Биз, Ўрта Осиё темир йўли тўрт етакчи тепловоз депосининг машинистлари локомотив бригадаларига ўнинчи беш йилликнинг ҳар йили сўнгги ойида тежаб қолинган ёнилғи ҳисобига поездларни бошқаришга даъват этиб мурожаат қилдик. Шахсан ўзим коммунистлар анжумани давом этаётган кунларда фақат тежалган ёнилғи ҳисобига меҳнат қиламан.

6-темир-бетон буюмлари заводининг формовка цехи мастери Н. Кароянова, 1-уйсозлик комбинати бетончилар бригадаси бошлиғи И. Орипов, «Узсельхозтехника» тажриба ремонт-механика заводининг электриги Т Мирзаев, «Ташсельмаш» заводининг директори И. Мусин меҳнат коллективларида ҳукм сураётган юксак кўтаринкилик ҳақида гапирдилар.

Слёт қатнашчилари Ҳамза районининг барча меҳнаткашларига қарата мурожаат қабул қилиб, социалистик мусобақани янада авж олдиришга, даъват этдилар. Ўнинчи беш йилликнинг ҳар бир куни зарбдор меҳнат, энг юксак унумдорлик ва иш сифати куни бўлсин! Илғорлар район меҳнаткашларини «ўнлар ташаббуси»ни кенг қўллаб-қувватлашга, «Сифат беш йиллигига ишчи кафолати» шиори остида меҳнат қилишга чақирдилар.

Слёт ишида шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари К. П. Дудин иштирок этди.

В. СТУЛИН.

СУРАТДА: слёт қатнашчилари.

241-ўрта мактаб шаҳримиздаги энг намунали мактаблардан бири ҳисобланади. Сиз суратда шу мактабнинг тарбиявий ишлар бўйича директор ўринбосари Мамлакат Баҳодировани (чапдан иккинчи) бир группа синф раҳбарлари билан суҳбат чоғида кўриб турибсиз.

Р. Альбеков фотоси.

• *Газетага савол йўллабсиз*

ШИФОБАХШ «АРАШАН»

Юнусободлик газетхонлардан Н. Пўлатмуродов, Э. Қосимов, З. Ҳожиакбаровалар редакциямизга мактуб йўллашиб, медицина фанлари доктори А. Олтмишев томонидан яратилган қирғиз бальзами ҳақида материал беришимизни сўрашган. Ушбу материални ана шу оқшомхонларимиз илтимосига мувофиқ тайёрладик.

Қирғизистон ССР Фанлар академияси Органик химия институтининг лабораторthe мудири, медицина фанлари доктори, профессор А. А. Олтмишев яратган бальзамнинг таркиби жуда ҳам мураккаб. Қирғиз фармокологининг кўп йиллик меҳнати эвазига рўёбга келган бу шифобахш дорининг таркибига Олатов водийси ва тоғлари ёнбағирларида учрайдиган йигирмадан ортиқ ўсимлик киради.

Бу кашфиётга СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Кашфиёт ва ихтиролар бўйича давлат комитети томонидан яқинда авторлик гувоҳномаси берилди.

Ўзининг фармокологик таъсири жиҳатидан афсонавий женьшень илдизининг эритмасидан устун турадиган бу янги дорини жуда кўп чет эл мамлакатлари сотиб олмоқдалар. Шифобахш қирғиз бальзамининг номи «Арашан» деб аталади.

Бальзамлар —эфир мойлари, ўсимлик смолалари ва бошқа ҳушбўй табиий бирикмаларнинг эритмалари бўлиб, кишиларни даволаш мақсадларида жуда қадим замонлардан бери қўлланилиб келинади. Энг яхши бальзамларга (улар орасида рус ва рига бальзамлари ҳам бор) талаб катта. Лекин «Арашан» улар ўртасида алоҳида ўрин тутади. Аввало бу бальзам виио ишловчи эмас, балки фармоколог томонидан яратилган. Унинг фармокологик таъсири ҳозиргача мавжуд бўлган бальзамларникига қараганда бир неча марта кучлироқдир. Буни профессор А. А. Олтмишевнинг ўзи шундай тушунтиради: жаҳонга машҳур париж, рус ва рига бальзамлари таркибига кирадиган ўсимликларни Европа марказидаги аҳоли зич жойлашган саноат районларидан йиғишади. «Арашан»нинг таркибий қисми эса тоғ майсазорларида ўсадиган ўсимликлардан тўпланади.

Қирғиз бальзами қисқа вақт ичида катта шуҳрат қозонди. «Арашан» ҳар томонлама ўтказилган клиник текширишлар чоғидаги имтиҳондан муваффақиятли ўтди. Бундан ташқари, Москвада ўтказилган шифобахш ичимликлар кўригида у жуда камдан-кам учрайдиган ҳодиса сабабчиси бўлди. Яъни у ўн баллик баҳо системасида энг юқори баҳо — 9,44 балл олди.

Медицина «Арашан» бальзамини турли хил шамоллаш, юрак ва ошқозон хасталикларини даволашда, шунингдек, жисмонан ва ақлан чарчаганда ичишни тавсия қилади.

М. ҲАМРОЕВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Химия институтининг илмий ходими.

СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ЮТУҚЛАРИ ВИСТАВКАСИДА

ТУМАН ЙЎҚОТИЛДИ

Сульфат кислота ишлаб чиқаришда ҳосил бўладиган туман кўп ишкалликлар келтириб чиқаради.

Олтингугурт кислотага айлангунига қадар диатомит уни фильтридан ўтказилади. Шунда кули чиқиб кетсада органик аралашмалари қолаверади. Шу аралашманинг ишкал томони кўп. Чунки у кейинчалик номатлуб туман вужудга келишига сабаб бўлади. Тозаловчи иншоотлар туманни ушлаб қолиши қийин. Туман ҳосил қилдирмаслик учун технология жараёни анча юксак температурага қадар «ҳайдалиб» «иссиқ режимга ўтказилади».

Шундай қилиб туман йўқолади, лекин юксак температурада кислота янада емирувчан бўлиб қолиб, машина-ускуналарни коррозияланттиради. Бунинг устига олинадиган маҳсулот сифати ҳам пасайиб кетади: унда темир ва бошқа аралашма кўпаяди.

Константиновский химия заводида олтингугуртни яхшилаб тозалаш учун самарали табиий абсорбент ютувчи модда ишлатилмоқда. У кулни ҳам, органик аралашмани ҳам ютиб олади. Шуларнинг ҳаммаси кислота ишлаб чиқаришни туман ҳосил бўлмайдиган «совуқ режимга» ўтказишга имкон берди.

Давлат кончилик химия хом ашёси институти ишлаб чиққан янгиликнинг заводда жорий этилиши зарарли моддалар миқдорини анча камайтириб, йилига 400 минг сўмдан ошиқ пулни тежайди.

СССР Халқ Хўжалиги ютуқлари виставкасининг «Оқинди сувлар ва атмосферага чиқариладиган газларни тозалаш» экспозициясида Константиновский заводининг шу тажрибаси ҳақида гапирилади.

О. РОБИНОВ.
(ТАСС).

Келажак автомобили

Харьков кўчаларида одатдагидек бўлмаган «Москвич» пайдо бўлди: мамлакатда биринчи марта тажриба намунаси тариқасида чиқарилган бу автомобиль двигателида бензин водород билан алмаштирилган. Бу нодир кичик метражли машинани Украина ССР Фанлар академияси машинасозлик проблемалари институти ходимлари Москва, Ленинграддаги ва бир қатор иттифоқдош республикалардаги ҳамкасблари билан ҳамкорликда яратдилар.

Машинада бензинли бак ўрнига жажжи реактор қўйилган. Ундаги металл кукуни сув билан бирикади. Кимёвий реакция рўй бериб, бунинг натижасида водород ажраб чиқади. Сув билан аралашган ҳолда у мотор цилиндрларига узатилади. Шуниси муҳимки, ёнилғи системасида портлаш хавфи йўқ.

«Москвич» двигателининг қуввати ва юриш масофаси эскичасига қолди. Бошқариш ҳам ўзгармади. Фақат кабинада қўшимча иккита контроль прибори ўрнатилди.

КОРХОНА ОШХОНАСИДА КИНО

Заводнинг янги ошхона биноси пештоқидаги эълон Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси кино лабораторияси суратга олган фильмдан дарак берарди. Умумий овқатланиш комбинатининг фойесида тушлик танаффус вақтида ўша фильм кўрсатилди. Бу ерга бир йўла мингдан ортиқроқ киши сиғади. Кинолента съездолди социалистик мусобақаси пешқадамларининг меҳнат тажрибаси тўғрисида самолётсозларга ҳикоя қилиб берди.

Завод ошхонасининг фойеси тушлик танаффус пайтида ўзига хос кинотеатрга айланади. Тушлик овқат одатда 20—30 минут давом этади. Шундан кейин навбатдаги сеансни кўришга ҳам улгуриш мумкин. Бирлашма ишчилари билан хизматчилари кейинги пайтда бу ерда энг яхши пропагандистлар тўғрисидаги кинокартинани, шунингдек ўз шифохоналарида суратга олинган лентани томоша қилдилар.

(ЎзТАГ).

СПОРТ

● ҚУЙИИ ФИЗКУЛЬТУРА КОЛЛЕКТИВЛАРИДА

ЗАВОД СПОРТЧИЛАРИ

«Ташсельмаш» заводи спорт залига келганимизда ишчиларнинг группа-группа бўлиб, спортнинг ҳар хил турлари бўйича машқ ўтказаётгани гувоҳи бўлдик. «Ёшлик» спорт аренасидек келадиган катта спорт залда ҳамма нарса муҳайё. Бу ерда бир йўла бокс, штанга стол тенниси, волейбол ва баскетбол машғулотлари ўтказиш учун имкониятлар тўла яратилган. Худди ана шу ердан ташсельмашчилардан кўплаб спорт мастерлари, мастерликка номзодлар етишиб чиқиб, айни кунда, республикамиз спорт шарафини ҳимоя қилишяпти.

Меҳнат Қизил Байроқ орденли К. Е. Ворошилов номли «Ташсельмаш» заводи ишчи-хизматчилари ўзларининг ишдан сўнгги вақтларида спортнинг 20 га яқин тури билан шуғулланишади. Уларнинг жисмоний савиясини оширишда «Меҳнат» кўнгилли спорт жамиятининг совети яқиндан ёрдам бермоқда.

Ўтган йили завод спортчилари катта муваффақиятларни қўлга киритди. Спортнинг футбол, волейбол, баскетбол, шахмат ва шашка, бокс, оғир атлетика турлари бўйича район ва шаҳар мусобақаларида фахрли ўринларни эгаллашди.

Жумладан, «Меҳнат» кўнгилли спорт жамияти область касаба союзларининг ўтказилган XV-спартакиадасида завод спортчилари шахмат ва шашка бўйича биринчи, классик кураш бўйича учинчи ўринни эгалладилар.

«Таштекстильмаш», «Чирчиксельмаш», «Узбексельмаш», трактор каби қатор машинасозлик корхоналари спортчилари ўртасида ўтказилган мусобақада эса заводнинг енгил атлетикачилари иккинчи ўринни қўлга киритди. Корхонанинг волейбол бўйича аёллар ва эркаклар командаси учинчи ўринни эгаллади. Сузиш бўйича фахрли ўринни олишга сазовор бўлди.

Кўп кураш бўйича завод спортчилари Ҳамза район спорти шарафини ҳимоя қилиб, шаҳарда биринчи ўринни эгаллади. Улар Фахрий ёрлиқ ва эсдалик совғалари билан мукофотландилар.

Спортнинг барча турлари намунали йўлга қўйилган бу корхонада ўтган йилда 25 спортчи биринчи разряд, 446 спортчи иккинчи ва учинчи разряд нормативларини бажарди. Шунингдек, 321 ишчи ГТО нишондори бўлди. Шу нарса қувончлики, бир йилда штанга, дзю-до ва ўқ отиш бўйича машинасозлардан уч киши мастерликка кандидат нормативини бажарди.

«Меҳнат» кўнгилли спорт жамиятининг шахсий биринчилигида оғир атлетика, штанга тури бўйича ишчилардан Д. Алексеенко, А. Силявский, Б. Каримов каби спортчилар завод спорти шарафини ҳимоя қилиб, биринчи ўринни эгаллашди.

Завод спортчиларининг қўлга киритаётган муваффақиятларида Яков Ким, Дмитрий Атаманов, А. Курманов каби слесарь ва монтажчиларнинг ҳиссаси айниқса катта бўляпти. Улар ишда ўрнак бўлиш билан бир қаторда спортда ҳам коллективда донг таратмоқда.

Завод ишчилари В. Суворов, А. Коминский каби тренерларни ҳурмат билан тилга оладилар. Улар бир неча йилдан буён ёшларга жисмоний тарбия бериш билан бирга спорт базаларини яратишда ҳам ташкилотчилик қилишмоқда.

Бир сўз билан айтганда «Ташсельмаш» заводида спорт ва физкультура соҳасида амалга оширилаётган ишлардан ўрнак олса арзийди.

Р. ТУЛАГАНОВ,
Ж. ЭШМУРОДОВ.

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 2|III да **Уйланиш** (кундуз ва кечқурун), 3|III да **Комиссия**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 2|III да **Жоним фидо**, 3|III да **Нурхон**, 4|III да **Жон қизлар**.

КИНО

2 МАРТДА

Тузатилган хато — «ДРУЖБА», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН» (жуфт соатларда), «МОСКВА» (19.30, 21.00).

Биринчи муҳаббатим — «НУКУС» (кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «ҚОЗОҒИСТОН» (тоқ соатларда).

Дельфин куни — «ДРУЖБА» (тоқ соатларда), «ҚОЗОҒИСТОН» (жуфт соатларда).

Еру осмон ўртасида: Маугли — «ЧАЙКА» (18.45, 21.15).

Амрапали — САНЪАТ САРОЙИ (кечқурун).

Еру осмон ўртасида — НАВОИЙ номли (кечқурун).

3 МАРТДА

Тузатилган хато — «ДРУЖБА», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН» (жуфт соатларда), «МОСКВА» (10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 19.30, 21.00).

Биринчи муҳаббатим — «НУКУС» (кундуз ва кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «ҚОЗОҒИСТОН» (тоқ соатларда).

Дельфин куни — «ДРУЖБА» (тоқ соатларда), «ҚОЗОҒИСТОН» (жуфт соатларда).

Еру осмон ўртасида: Маугли — «ЧАЙКА» (11.30, 13.30, 16.15, 18.45, 21.15).

Амрапали — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Еру осмон ўртасида — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

«1-УЗСЕЛЬСПЕЦСТРОЙ»

трестининг хўжалик ҳисобидаги ТОШКЕНТ участкаси ҳузуридаги

ЯНГИ ТЕПЛИЦАЛАР КОМПЛЕКСИ ҚУРИЛИШИГА

слесарь-монтажчилар, ғишт терувчилар, ёрдамчи ишчилар

КЕРАК

Меҳнат ҳақи ишбай. Иш жойининг ўзгариб туришига қараб тариф страфкасининг 20 процент миқдорида яна қўшимча ҳақ ҳам тўланади.

ОБЪЕКТ 39-АВТОБАЗА ҚАРШИСИДА ЖОЙЛАШГАН (автобуслар 15, 37, 45, 52, «Қўйлиқ» массиви бекати).

Марказий «Юбилей» спорт залида

23-30 МАРТ — МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИНИНГ БАҲОРГИ КАНИКУЛ КУНЛАРИДА

БУТУНИТТИФОҚ СОВЕТ ЁШЛАРИ ФЕСТИВАЛИНИНГ ЛАУРЕАТИ

НОВОСИБИРСК «МУЗ УСТИДА БАЛЕТ» ЁШЛАР АНСАМБЛИНИНГ

ГАСТРОЛЛАРИ

БИР БОР ЭКАН, БИР ЙУҚ ЭКАН...

23 МАРТДА 15.00, 18.30;
24 МАРТДА 11.00, 15.00, 18.30;
25 МАРТДА 11.00, 15.00;
26, 27 МАРТДА 11.00, 15.00, 18.30.

«БРЕМЕН МУЗИКАНТЛАРИ»

28 МАРТДА 15.00, 18.30;
29 МАРТДА 11.00, 15.00, 18.30;
30 МАРТДА 11.00, 16.00.

КОЛЛЕКТИВ БЎЛИБ КЕЛИШ УЧУН ЗАЯВКАЛАР 10 МАРТГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Справкалар олиш учун телефонлар: 46-02-50, 45-03-12.

ФАРЗАНДЛАРИМИЗГА МУНОСИБ ПОЙАФЗАЛ

БОЛАЛАР ПОЙАФЗАЛИ
ҚУЛАЙ ВА ЧИРОЙЛИ
ЕНГИЛ ВА ЧИДАМЛИ
БЎЛИШИ КЕРАК

БОЛАЛАР ОДАТДА ШУХ БЎЛАДИ. УЛАР БЕРКИНМАЧОҚ, ТЎСИҚЛАРДАН САКРАШ СИНГАРИ ТУРЛИ ҚИЗИҚАРЛИ ЎЙИНЛАРНИ ЯХШИ КЎРИШАДИ.

БУНДАЙ ПАЙТДА УЛАРНИНГ ПОЙАФЗАЛИ ОЁҚНИ СИҚМАСЛИГИ КЕРАК. МОДЕЛЬЕРЛАР БОЛАЛАР ПОЙАФЗАЛИНИ ЯРАТИШАЁТГАНЛАРИДА ПОЙАФЗАЛНИНГ ФОРМАСИ, ҚИСМЛАРИ ВА ДЕТАЛЛАРИНИНГ РАЗМЕРГА ЖУДА ҲАМ АНИҚ ВА МОС КЕЛИШИНИ ҲИСОБГА ОЛАДИЛАР. МОДЕЛЛАРНИНГ ҲАР ТОМОНЛАМА ЧИРОЙЛИ БЎЛИШИ ВА УЛАРНИ БЕЗАШДА МОДАЛИ ЭЛЕМЕНТЛАРДАН ЎРИНЛИ ФОЙДАЛАНИШГА АЛОҲИДА АҲАМИЯТ БЕРИЛАДИ. МАНЗАРАЛИ ЧОКЛАРИ, БОҒЛАҒИЧЛАРИ, ТЎҚИМАЛИ ГУЛ СОЛИШ — МОДЕЛЛАРДА ИШЛАТИЛАДИГАН БАДИИЙ ВОСИТАЛАРНИНГ ЎЗАГИДИР.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЕНГИЛ САНОАТ МИНИСТРЛИГИНИНГ

ЯНГИЙЎЛ ПОЙАФЗАЛ ФАБРИКАСИДА

БОШЛИҒИНИНГ СИРТИ ХРОМЛИ ЧАРМ МАҲСУЛОТЛАРИДАН, ТАБИИЙ ПАРДОЗ БЕРИЛГАН, ЧАРМДАН ТАГЛИК, ПОШНАСИ ЗАМОНАВИЙ ҚИЛИБ ЧИҚАРИЛМОҚДА. ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИЛАР, РАССОМЛАР ВА МОДЕЛЧИЛАР КАТТА МЕҲНАТ САРФЛАБ БАРЧА МОДЕЛДАГИ ПОЙАФЗАЛЛАРНИ ЯХШИ ДИД ВА НАФОСАТ БИЛАН ТАЙЁРЛАДИЛАР.

ФАБРИКАНИНГ 15 ТА МОДЕЛИГА ДАВЛАТ СИФАТ БЕЛГИСИ БЕРИЛГАНЛИГИ БЕЖИЗ ЭМАС.

УЛАРДАН АЙРИМЛАРИ БИЛАН ТАНИШИНГ:

БОЛАЛАРНИНГ КЎЧАЛИК ПОЙАФЗАЛЛАРИ

МАКТАБ ЁШИДАГИ ҚИЗЛАР УЧУН МЎЛЖАЛЛАНГАН КЎЧАЛИК ТУФЛИ (модель 380, артикул 640228), сирти оқ хромдан устига қизил ёки қора лакдан пардоз берилган. Пойафзалнинг таглиги чармдан ишланган бўлиб унга табиий пардоз берилган ва янги метод — доппель билан мустаҳкамланган. **Баҳоси — 5 сўм 70 тийин.**

ЮЗАСИ ХРОМДАН ИШЛАНГАН КЎЧАЛИК ТУФЛИ (модель 8052, артикул 640228). Бошлиғига жим-жимадор чок туширилган, кўтарма камарчаси майда-майда тешилган ва металли камарбанд ўрнатилган. **Баҳоси 5 сўм 70 тийин.**

СИРТИ ХРОМДАН ИШЛАНГАН КЎЧАЛИК ТУФЛИ (модель 0001 ва 0004, артикул 640228). Бошлиғига майда-майда тешикчалар туширилган ва деталларига чиройли пардоз берилган. **Баҳоси 5 сўм 70 тийин.**

ЮЗАСИ ХРОМДАН ИШЛАНГАН ПОЛУБОТИНКА (модель 8123 артикул 640228) Блокчасига боғлағич тақилади, орқа томони берцали тумшуғи кесмали қилиб ишланган. **Баҳоси 5 сўм 70 тийин.**

ЮЗАСИ ХРОМДАН ИШЛАНГАН ПОЛУБОТИНКА (модель 486, ва модель 430, артикул 640228). Орқа томони бошқа рангда, майда-майда тешикчалар туширилган, узун тилчали, блокчасига боғлағич тақиладиган қилиб ишланган. **Баҳоси 5 сўм 70 тийин.**

ДАВЛАТ СИФАТ БЕЛГИСИНИ ОЛГАН БОЛАЛАРНИНГ БУНДАЙ ПОЙАФЗАЛЛАРИ РЕСПУБЛИКАМИЗНИНГ ИХТИСОСЛАШТИРИЛГАН МАГАЗИНЛАРИГА ТЕЗ-ТЕЗ ЧИҚАРИЛМОҚДА.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЕНГИЛ САНОАТ МИНИСТРЛИГИНИНГ МАРКАЗИЙ ЛОЙИҲА-КОНСТРУКТОРЛИК ВА ТЕХНОЛОГИЯ БЮРОСИ.

ТЕЛЕВИЗОР ЭКРАНИДА

2 МАРТ — СЕШАНБА

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 18.15 «Горнчилар, қаердасиз!» 19.00 КПСС XXV съезди кундалиги. 19.30 «Москва ҳақидаги шеърлар ва қўшиқлар». 19.45 «Ҳаётдаги асосий кун». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 20.45 «Фантазия». Телевизион бадиий фильм премьераси. (И. С. Тургеневнинг «Баҳор тошқинлари» повести асосида тайёрланган). 22.00 «Вақт» информацион программаси. КПСС XXV съездида. 23.00 «Балли қизлар!». 00.30 Янгиликлар.

Иккинчи программа. Тошкент кўрсатади. 18.45 «Ахборот» информацион программаси. (рус.). 19.00 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Қишлоқ ёшлари». 19.30 Қишлоқ хўжалиги билимлари халқ университети. «Сабзавотчилик факультети». 20.00 «Кўнгил хазинасидан». Музикали кўрсатув. 21.00 «Ахборот» информацион программаси. 21.20 Телевизион новеллалар театри. Премчанд. «Келин». 22.00 **Москва** «Вақт» информацион программаси. КПСС XXV съездида. 23.00 «Кино оламида». 24.00 Кўрсатувлар программаси.

Учинчи программа. Тошкент кўрсатади. 18.00 Кўрсатувлар программаси. **Рус тилида:** 18.05 «Мойдодир». Фильм-балет. 18.20 «Санъат турлари. Кино санъати». Эстетикадан ўқув кўрсатуви. 19.00 Волейбол. Олий лигадаги хотин-қизлар командалари ўртасидаги Бутуниттифоқ мусобақалар. «Автомобилист» (Тошкент) —«Динамо» (Москва). Округ офицерлар уйининг спорт залидан репортаж олиб кўрсатилади. 20.30 Тошкент янгиликлари. 20.45 «Менинг тақдирим». Телевизион бадиий фильм. 1-серия.

3 МАРТ — ЧОРШАНБА

Биринчи программа. Москва кўрсатади. 10.00 Янгиликлар. 10.10 Эрталабки гимнастика машғулотлари. 10.30 «Моҳир қўллар». 11.00 «Музикали абонемент». Л. В. Бетховен. 5-симфония. 11.45 «Фантазия». Телевизион бадиий фильм. 13.00 КПСС XXV съездида. 15.45 «Меҳнатинг —иқболинг». Кинопрограмма. 16.30 Болалар учун қисқа метражли телевизион бадиий фильмлар программаси. 17.35 «Фан оламида». 18.05 «Ёшлар адреслари». 19.00 КПСС XXV съезди кундалиги. 19.30 С. Михалков. «Ватанимнинг бир куни». 19.45 КПСС XXV съезди делегатлари билан учрашув. 20.00 «Ўсмирлар учун музикали кеча». Союзлар уйи Колонна залидан олиб кўрсатилади. 20.55 «Ангола фронти». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 22.00 «Вақт» информацион программаси. КПСС XXV съездида. 23.00 Футбол бўйича Европа чемпионларининг кубоги учун. «ДИНАМО» (Киев) —«СЕНТ-ЭТЬЕН» (Франция). Симферополдан олиб кўрсатилади. Танаффус пайтида — «Спортлото» тиражи. 00.45 Янгиликлар.

Иккинчи программа Тошкент кўрсатади. 17.00 Кўрсатувлар программаси. **Ўзбек тилида:** 17.05 Сиртдан ўқиётган студентлар учун. Чизма геометрия. 18.05 Телевизион қўғирчоқ театри. 18.30 «Миллионлар ленинча университети». «Юксак меҳнат унумдорлигига эришиш учун». «Меҳнатнинг миқдори ва сифати». **Рус тилида:** 18.45 «Ахборот» информацион программаси. 19.00 «Прогресс программаси». «Н. Злобин методи асосида». **Ўзбек тилида:** 19.30 «Иқбол» программаси. «Дугоналаримиз ҳаётидан». 20.00 Ўн минут музика». 20.10 Телевизион театр. Жонрид Абдуллахонов. «Тўфон». Телевизион спектакль. премьераси. 2-қисм. 21.00 «Ахборот» информацион программаси. 21.20 Ёш ижрочилар концерти. 22.00 **Москва.** «Вақт» информацион программаси. КПСС XXV съездида. 23.00 «Музика ҳақида суҳбат». 00.10 Кўрсатувлар программаси.

Учинчи программа. Тошкент кўрсатади. 18.00 Кўрсатувлар программаси. 18.05 Болалар учун телефильм. **Ўзбек тилида:** 18.20 «Санъат турлари. Кино санъати». Эстетикадан ўқув кўрсатуви. 19.00 Волейбол. Олий лигадаги хотин-қизлар командалари ўртасидаги Бутуниттифоқ мусобақалар. «Автомобилист» «Тошкент)—МАСК. Округ офицерлар уйининг спорт залидан репортаж олиб кўрсатилади. 20.30 Тошкент янгиликлари. 20.45 «Менинг тақдирим». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4 БЕТ.
2 МАРТ, 1976 й.

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ») — орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000; ТОШКЕНТ, ГСП, «ПРАВДА ВОСТОКА» КУЧАСИ, 26-УЙ.

Р — 13072. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. «Правда Востока» кўчаси, 26. ИНДЕКС 64579. Нашр В—3028.

ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор — 33-02-49 дан 33-02-58 гача. Эълонлар бўлими — 33-81-42.